

Pohľady

Z OBSAHU:

**POMÁHAŤ
SVOJIM BLÍŽNYM**
CHARITA
OKOLO NÁS

ROZMARÍN
10. VÝROČIE
VZNIKU

KAROL PLICKA
120. VÝROČIE
NARODENIA

**NA DRUHEJ
STRANE
VEĽKEJ MLÁKY**
CESTOPIS
2. ČASŤ

KLUBOVÉ VEČERY
KONCERT
DIVADLO

FILMOVÝ FESTIVAL

**TENISOVÝ
TURNAJ**

**SLOVENSKÝ
OPÁL**
V MÚZEU
VO VIEDNI

JÁCHYMOV
NESLÁVNÁ
HISTÓRIA

Fero Paluška: Vodopád v Bad Gasteine, Zuzana Lettner: Svet okolo nás, výber z obrazov zo spolkového kalendára na rok 2015 (viac informácií na str. 31)

Fero Paluška: Wasserfall in Bad Gastein, Zuzana Lettner: Die Welt um uns herum, Bilder aus dem Vereinskalendar 2015 (mehr Infos auf der Seite 31)

MARIAZELL 2014

V sobotu 20. septembra 2014 sa opäť vydala početná skupina viedenských Slovákov na púť do Mariazellu

Privítala nás majestátna mariazellská bazilika

Najprv sme sa vypravili do medovníkárkeho múzea Pirker

V múzeu sme si pozreli pomôcky na výrobu medovníkov

Okoštovali sme medovníky, ale aj rôzne druhy medoviny

Ukázali nám tiež, ako sa vyrábajú sviečky z medových plátov

O 12. hodine sa začala slovenská svätá omša, ktorú celebroval Marian Červený z Čunova spolu s naším Pavlom Dubovským a českým pátrom Václavom Steinerom

Potom sme si dali chutný obed v reštaurácii Zum Kirchenwirt, kde nám chutila hlavne tvarohová štrúdla s čučoriedkami

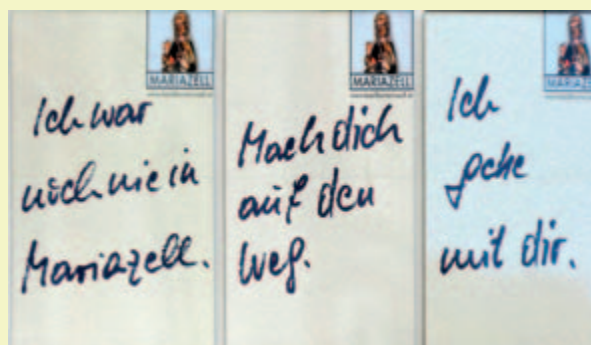
Po obede sme sa vydali na krížovú cestu

Na záver krížovej cesty spadlo aj pár kvapiek

Ešte sme si kúpili suveníry z púte a vydali sa na spiatočnú cestu do Viedne

Do videnia o rok!

Obsah

- 4 POMÁHAŤ SVOJIM BLÍŽNYM... | BALÍČKY PRE RADOSŤ DETSKEJ DUŠE - SABINA MLYNAR | *Ingrid Žalneva* | AJ MALÁ ZNÁMKA MÔŽE POMÔČŤ - INGRID ŽALNEVA | *Martina Víglašská* | PRÍBEH NEZVYČAJNÉHO PRIATELSTVA | *Marta Vavrová***
- 10 V ČAROVNEJ RÍŠI TÓNOV | *Edith Veith***
- 11 ZBOJNÍKOVA MODLITBA | *Ingrid Fux***
- 12 KAROL PLICKA MAJSTER DEVIATICH REMESIEL | *Martina Víglašská***
- 14 HELENA STEINER ROZMARÍN JE SYMBOLOM ŽIVOTNEJ SILY | *Ingrid Žalneva***
- 16 NA DRUHEJ STRANE VEĽKEJ MLÁKY | I WALK THE (HIGH) LINE | CHODÍM PO (HIGH) LINE | N.Y. / 2. časť | *Ingrid Konrad***
- 19 ARÉNA VO VIEDNI | DIVADLO | *Edith Veith***
- 20 SÚČASNÝ SLOVENSKÝ FILM | SLOWAKISCHER FILM HEUTE | 2 DNI - 2KRÁTKE FILMY - 2 CELOVEČERNÉ FILMY 2 TAGE - 2 KURZFILME - 2 SPIELFILME | *Max Konrad***
- 21 DANUBE CHALLENGE TENNIS CUP | *Slavomíra Vančová***
- 22 SLOVENSKÝ OPÁL HARLEKÝN | NÁVŠTEVA MINERALOGICKÉHO ODDELENIA PRÍRODOVEDECKÉHO MÚZEA | *Jana Gregor-Rogler***
- 25 BEATLES, LYŽE A SNEH | *Ingrid Žalneva* | VIANOCE S KNIHOU | ZU WEIHNACHTEN EIN BUCH**
- 26 JESEŇ U NÁS V SOVE | DETSKÁ STRÁNKA | *Elena Mandik***
- 28 PO STOPÁCH JÁCHYMOVSKÉHO PEKLA | *Peter Mondik***
- 30 POSLEDNÉ ZBOHOM... | OZNAMY**
- 31 KREATÍVNY VÝTVARNÝ TÝŽDEŇ A VERNISÁŽ V ALPSKOM PROSTREDÍ BAD GASTEINU | KREATIVER MALKURS UND VERNISSAGE IM MALERISCHEN BAD GASTEIN | *Zuzana Lettner***

25. výročie Nežnej revolúcie sme si pripomenuli v spolku 27. novembra na besede s Jánom Budajom – jedným z najaktívnejších aktérov novembra 1989 na Slovensku. Dnes je angažovaným komunálnym politikom, ktorý odovzdal pre našich čitateľov tento pozdrav:

*Pobytie vianoce 2014
a produkcie
sily do Nového
roku 2015
Všet praje
Vlado*

Milí čitatelia Pohľadov!

Dni sa nám krátia, nastáva čas, keď si doma radi zapálime sviečku a pri čajíku posedíme pri dobrej knihe alebo pri prepínaní TV-kanálov. Ale ako to bolo pred dvadsiatimi piatimi rokmi, keď sa písal rok 1989? Kde ste boli práve vtedy?

Niektoré okamihy zostanú v pamäti navždy. Pre mňa osobne bol plný zmien už rok 1988 – skončil som vysokú školu i osem mesiacov vojenskej služby, a bol to aj začiatok môjho pracovného života. V novembri 1989 som práve pracoval na svojom prvom projekte. Pravdu povediac, nevedel som, kde mi hlava stojí. Ale historické okamihy sa neopakujú – buď tam človek bol, alebo to len počul od priateľov či z vysielania ORF.

Udalosti v roku 1989 mali úžasnú dynamiku. V máji to boli Paneurópske raňajky na pozvanie Otta von Habsburga na hraniciach neďaleko Šoprone, kde sa naraz na tri hodiny otvorila železná opona. Stovky občanov Nemeckej demokratickej republiky využili tento moment a v teplákoch, bez batožiny, s deťmi na ramenách prebehli do Rakúska. Vojaci prvýkrát odmietli vykonať rozkaz strieľať na bezbranných. Pokladal som to za čosi výnimočné, myslel som si – tak to sa im podarilo. Keď sa začali zhromažďovať stovky východných Nemcov na pražskom veľvyslanectve Nemeckej republiky, nazdával som sa, že to bude len nemecká záležitosť: západní Nemci to už zastrešia a zaplatia, aby tých pár stoviek utečencov pustili do Spolkovej republiky. Keď ale vtedajší ministri zahraničných vecí Rakúska a Maďarska Alois Mock a Gyula Horn začali v júni strihať ostnatý drôt a Maďarsko v septembri otvorilo hranice do Rakúska, naraz bolo vo Viedni viac „vojaktov“ ako za posledných 20 rokov a plno ľudí s banánovým krabicami na Maria-Hilfer-Strasse, tak mi došlo, že to nebudú len náhodičky. Je to naozaj koniec komunizmu – režimu, ktorý som aj ja poznal a pre ktorý som v roku 1982 za éry starých dedkov ako Brežnev, Kádár, Husák, Biľak a i. odišiel na Západ? Nebola Gorbačovova perestrojka len ideologický chyták pre naivných západniarov?

Ale v ČSSR to chcelo ešte dva mesiace. Tie prvé dni, ten prvý týždeň som ešte stále nemohol veriť, že sa podarí zvrhnúť komunistický režim. Je to už tak ďaleko? Môžem tam ísť? Nevytrhnú mi prvú stranu z môjho rakúskeho pasu? A potom mi ho colník so šibalským úsmevom podá späť – ako sa mi to ešte roky po emigrácii snívalo? Po niekoľkých dňoch som sa vybral do Bratislavy. Všade politické plagáty, výstižné a humoristické postrehy, na ktoré som si pamätal z Roháča – ten sme mali doma odložený - cele ročníky 1967 až 1970. Možno si niekto z vás ešte ten veľký formát pamätá. To bola moja politická výchova v puberte – po škole som si v nich listoval. Pred odchodom z ČSSR sme ich všetky po malých balíkoch zničili.

Po siedmich rokoch emigrácie, keď som sa prestal pozerať na to, čo bolo, keď som sa preorientoval na západnú polovicu Európy, naučil sa akceptovať železnú oponu a svoj život som budoval na tejto strane, som zrazu bol v meste, kde som sa narodil. Ani v ružovom sne som nedúfal, že sa tam raz vrátim. Opäť som sa ocitol v strede Európy. A je to ešte stále dobrý pocit!

Vlado Mlynár

Pomáhať svojim blížnym...

„O sto rokov nebude vôbec dôležité, na akom aute som sa vozil, v akom dome som býval, koľko peňazí som mal na bankovom účte a ani to, aké šaty som si obliekal. Ale svet možno bude aspoň o trošku lepší, pretože som zohral dôležitú úlohu v živote čo i len jedného dieťaťa.“ Tento citát amerického učenca, učiteľa a skautského náčelníka Foresta E. Witcrafta (1894 – 1967) si do záhlavia svojej web-stránky dala organizácia UNWG (United Nations Women's Guild of Vienna), ktorá združuje manželky diplomatov z OSN a iných medzinárodných organizácií so sídlom vo Viedni. UNWG je jedným z tých združení, ktoré sa zaoberajú charitou – jeho najväčším podujatím je Medzinárodný bazár, ktorý sa koná každý rok v Austria Center v prvú adventnú sobotu. Práve počas adventu je možné vo Viedni natrafiť na celý rad dobročinných podujatí a akcií, stačí sa prejsť po vysvietených uliciach, hádam v každej stojí stánok, kde sa predáva punč a prostriedky z jeho predaja idú na charitu. Akoby sa v tomto predvianočnom čase stávalo srdce človeka mäkkším, akoby sme práve teraz začínali viac myslieť na iných... Možno to súvisí s tým, že Vianoce sa spájajú s darčekom a že si práve vtedy uvedomujeme, že omnoho lepší pocit je, keď človek dáva a robí radosť iným, než keď sám dostáva. No nielen organizácie, ale aj mnohí jednotlivci, často v tichej skromnosti a nenápadnosti, realizujú rôzne projekty na pomoc našim blížnym. Po inšpirujúce príklady nemusíme chodiť ďaleko, nájdeme ich aj medzi členmi nášho spolku.

BALÍČKY PRE RADOSŤ

Fotografie: archív rodiny Mlynar

„Vianočná“ Sabina Mlynar chystá jeden z balíčkov

Sabina Mlynar

(Rozhovor pripravila Ingrid Žalneva)

Mohla by si nám na úvod predstaviť svoj projekt?

Pred deviatimi rokmi som prevzala projekt našej fary, v rámci ktorého pripravujem balíčky pre deti z HPZ (Heilpädagogisches Zentrum) v mestečku Hinterbrühl, kde aj my s rodinou už 17 rokov bývame. Našou myšlienkou je zaobstaráť pre deti, ktoré sú postihnuté tvrdým životným osudom – teda pre deti či už fyzicky alebo duševne postihnuté, ale aj deti prežívajúce krízové situácie vo svojej rodine alebo deti počas terapie – aspoň jednu radosť na Vianoce – aspoň jeden vlastný darček. Nedá sa ani povedať, že darček pod stromček, lebo tieto deti mnohokrát, žiaľ, ani nepoznajú Vianoce tak,

ako ich prežívajú naše deti, t.j. s ozdobeným vianočným stromčekom, bohatou štedrovečernou večerou a pod.

Každé z týchto detí sformuluje svoj list pre Ježiška (Brief ans Christkind). Na začiatku adventu tieto listy (každý rok ich máme 80 – 90) vyzdvihnem, podľa nich pripravím zoznamy, aby sme vedeli, čo si deti priali, potom pripravíme etikety s menom... proste všetko, aby akcia prebehla hladko. Prvú adventnú nedeľu po svätej omši v našej fare rozdáme listy dobrovoľníkom, ktorí vhpnú do úlohy Ježiška, zaobstarajú žiadané darčeky a donesú ich počas adventu na faru. Potom naštartujem môj vianočný expres a prinesiem ich do HPZ-centra.

DETSKEJ DUŠE

Čo ťa viedlo k tomu, aby si začala realizovať tento projekt?

My – ako rodina – sme sa do tejto aktivity zapájali už aj predtým. Veľmi bolo pre nás dôležité, aby nemali balíčky s darčekom len naše deti, ale aby sme spravili radosť aj tým postihnutým deťom. Bolo to pre mňa samozrejme, že som nechcela dopustiť, aby tento nápad zanikol! A preto som sa do toho pustila. Som presvedčená, že všetko dobré, čo človek robí, sa mu inou formou určite vráti.

Koľko ľudí sa ešte zapája do projektu, ako sa ti darí získavať ďalších? Je o takýto druh pomoci záujem?

V prvom rade je to, samozrejme, celá naša rodina. Už počas príprav sa nám naozaj niekedy tlačia do očí slzy, keď vidíme, že si niekto praje tričko alebo ponožky – obyčajné veci, ktoré sa u nás kupujú v rámci denného nákupu. Alebo keď čítame listy od detí, ktoré nie sú schopné svoje myšlienky dať na papier, keď sa pozeráme na ich malé kresby, roztrasené písmo... A potom sa všetci vždy veľmi tešíme, keď môžeme tieto balíčky zaniešať do auta.

Do projektu sa zapájajú naši známi, priatelia a ľudia z fary. Často im musíme do telefónu vysvetľovať, čo za darček to vlastne má byť. Treba si uvedomiť, že veľakrát je medzi deťmi, ktoré si píšú svoje priania, a našimi priateľmi – sponzormi vekový rozdiel viac ako 50 – 60 rokov! Keď si deti želajú počítačovú hru alebo hudobné nahrávky – to staršej generácii nič nehovorí. Vtedy sme radi, keď sa do príprav zapoja naše deti ako „odborní poradcovia“ (smiech). V konečnom dôsledku sú najdôležitejší tí farníci, ktorí sa postarajú o to, aby balíček prišiel načas a pekne zabalený k nám. Za to som im vždy veľmi vďačná.

Máte aj nejakú spätnú väzbu?

Naša vianočná akcia má už viac ako tridsaťročnú tradíciu. Pozitívny feedback nás

všetkých v rodine motivuje. Dokonca si odo mňa pýtajú listy od detí aj ľudia, ktorí k nám do kostola ani nechodia, ale počuli o tejto aktivite od susedov alebo známych a chcú sa aj oni zapojiť. Viacerí si prídu po list až k nám domov a potom aj balíček zase prinesú k nám. Je to krásne, keď si ľudia robia starosti navyše – napríklad, že čo by mohli ešte pridať – tam je prílepená čokoládka, inde zas malá knížka...

Z čoho máš vždy najlepší pocit?

Ja to robím s mojou osobnou „nótu“. Veľmi ma poteší, keď si ľudia všimnú, že je to pre mňa srdcová záležitosť. Veď pre mňa sa začínajú Vianoce, až keď sú všetky balíčky odovzdané a keď sa nám ešte k tomu podarí dať dokopy peknú sumu na ďalšie projekty HPZ-centra v novom roku, ako sú napríklad víkend na farme alebo nejaký iný výlet, zakúpenie pomôcok na bastlovanie, špeciálne terapie – napr. s koňmi a pod. To je vlastne pre mňa môj najkrajší darček pod stromček.

Čo by si chcela odkázať našim čitateľom a ako by mohli pomôcť prípadní záujemcovia?

Každoročne sa mnohí z nás zapájajú do rôznych charitatívnych projektov. Charita má veľa synonym, ale jej podstatou je niečo dávať bez toho, že by človek za to očakával nejakú protislužbu. Dávať možno peniaze, ale aj nádej, radosť... Ak chcú ľudia pomáhať, nemusí to byť práve táto naša aktivita. Existuje toľko možností, ako robiť niečo jednoduché alebo aj výnimočné, niečo zmysluplné, niečo, čo spraví radosť deťom a vyčaruje úsmev na tvári dieťaťa. Samozrejme, že čím viac sa nás zapojí, o to viac detí by sme mohli potešiť. Nie je to krásne, keď znásobíme šťastie detí okolo nás? Ak by sa chcel niekto pripojiť, môže nás kontaktovať cez spolkovú adresu. Všetkým záujemcom vopred ďakujeme. ■

Seinen Nächsten helfen... Für die Vorweihnachtszeit ist es typisch, dass überall verschiedene Wohltätigkeitsveranstaltungen organisiert werden. Als ob das Herz des Menschen in dieser Zeit erweichen würde – wir werden uns mehr der Notwendigkeit bewusst, anderen zu helfen. In Wien gibt es ebenfalls ähnliche Veranstaltungen – der Internationale Bazaar der UNWG ist mit über 70 teilnehmenden Ländern, die hier ihre traditionellen Produkte und kulinarischen Spezialitäten präsentieren,

Na bazáre UNWG možno stretnúť ľudí z celého sveta

a okúsiť dobroty medzinárodnej kuchyne

eine der größten solchen Veranstaltungen. Bei seiner Vorbereitung sind auch zwei unserer Mitglieder dabei: Ingrid Žalnevá (Koordination des Verkaufs von Briefmarken) und Cilka Kersch (Kinderstation – Lebkuchenverzierung). Sabina Mlynar engagiert sich wiederum bei der Pfarre in Hinterbrühl – ihre ganze Energie legt sie in die Sicherstellung der Geschenke, die sich die Kinder des dortigen Heilpädagogischen Zentrums in ihrem Brief ans Christkind gewünscht haben. Viele Mitglieder der Pfarrgemeinschaft, deren Familien und Freunde helfen ihr dabei, diese schöne Initiative zu realisieren. Marta Vavrová möchte wieder das Projekt der privaten bilingualen Schule Ján Amos Komenský in Latacunga, der Hauptstadt der Provinz Cotopaxi, unterstützen. Diese Schule wurde von ihrem Studienkollegen Marco aus Ecuador gegründet, und nach seinem unerwarteten Ableben möchte sie helfen, seine Idee zu realisieren, die slowakische Sprache an dieser Schule in Ecuador zu unterrichten.

Sabina Mlynar a Vlado Mlynar (vpravo) vyzývajú farníkov v Hinterbrühle na podporu projektu

AJ MALÁ ZNÁMKA MÔŽE POMÔŤ

Ingrid Žalneva (vľavo) predstavuje Sylvii Gašparovičovej kolekciu predávaných známok.
Vpravo: Kamila Dermková a Cecilia Kersch, ktoré sa tiež aktívne zapájajú do prípravy bazára

Fotografie: archív Ingrid Žalnevy

Ingrid Žalneva

(Rozhovor pripravila Martina Víglašská)

Adventná Viedeň je plná vianočných trhov. Organizovať v tomto čase Medzinárodný bazár – nie je to trochu ako nosiť drevo do lesa?

Nie, nemyslím. Bazár, ktorý organizuje UNWG, je výnimočné podujatie. Už len fakt, že sa na jeho realizácii každoročne podieľa najmenej 70 krajín, hovorí za všetko. Jednotlivé krajiny tu ponúkajú svoje typické produkty a výrobky, ale aj kulinárske špeciality pripravené naozaj ľuďmi, ktorí z týchto krajín pochádzajú. Potrebné suroviny si dávajú priviezť zo svojich domovov. Jedným z najkrajších býva kvetinový stánok z Južnej Afriky – špeciálne sa kvôli bazáru lietadlom prepravujú protey a iné exotické kvety. Ale aj iné krajiny si dávajú záležať a snažia sa svoj stánok obohatiť niečím zaujímavým – napr. Holanďania mali chlapíka, ktorý z dreva strúhal typické dreváky, Saudská Arábia

mala vyrobenú akože studňu v oáze, Egypťania chrám aj s obeliskom, v argentínskom stánku sa ponúkajú nielen steaky, ale tancuje sa aj tango a pod. Celé podujatie sprevádza bohatý kultúrny program, takisto z rôznych kútov sveta. Popri konzumácii dobrôt sa dá vypočuť koncert, pozrieť módna prehliadka alebo sa s niekým zoznámiť v tom virvare pri stole, keďže na bazáre je naozaj všade plno. Ženy z UNWG sa na túto príležitosť oblečú do svojich národných krojov, keď sa k tomu pridajú ešte ich autentické tváre, tak možno povedať, že tento bazár je vlastne takou malou prechádzkou celým svetom za jeden deň...

Čo ťa viedlo k tomu, aby si sa aj ty podieľala na príprave tohto podujatia?

V roku 2006 som sa stala členkou UNWG spolu s pani Macháčovou, ktorej manžel bol v tom čase veľvyslancom SR pri OSN.

Spoločne sme prijali výzvu zorganizovať slovenský stánok – po prvýkrát v histórii bazára, pritom to bol už jeho 38. ročník! Podarilo sa nám to a tento úspech sme zopakovali aj v nasledujúcom roku. Predávali sme modranskú keramiku, výrobky zo skla, šúpolové bábiky, vlastnoručne napečené a ozdobené medovníky, slovenské víno, pivo a pod. Aj my sme sa obliekli do slovenských krojov a dodnes sa musím pousmiať pri spomienke, ako si nás všetci fotografovali. Potom sa však Macháčovci vrátili na Slovensko, slovenský stánok nebolo s kým organizovať, ale keďže mi ostala chuť nejako sa ďalej spolupodieľať na tejto akcii, hľadala som si inú možnosť realizácie. Tak som sa ocitla v skupinke, ktorá celý rok zhromažďovala poštové známky, triedila ich a pripravovala na predaj na bazáre. Skupinku viedla Lynn z Južnej Afriky, ktorá sa veľmi potešila, že prišiel niekto, kto známkam rozumie a vie presne, čo má s nimi robiť. Ja som totiž vyrástla so známkami, môj otec bol veľký filatelista, samozrejme, že aj ja som popri ňom začala zbierať známky. Vtedy, keď sme ešte nemohli voľne cestovať, boli známky pre nás takým zvláštnym dotykom

Pestrá ponuka
vianočných
pohľadníc

s neznámymi krajinami, ale aj zdrojom mnohých informácií – ja zvyknem hovoriť, že vtedajším „internetom“. Moja zbierka bola zároveň aj odrazom doby – v albume som na jednej strane mala vianočné známky, t.j. s čisto kresťanskou tematikou, a ďalšia strana bola plná známok s Leninom... (smiech) Keď sa Lynn vrátila do svojej domoviny, bolo úplne prirodzené, že som skupinku po nej prebrala ja, a pokračujem v tom dodnes.

Ako sa na bazár pripravujete a ako sa vám darí pri predaji?

Skupinka sa stretáva každú stredu poobede v budove OSN, spoločne triedime známky, ktoré dostávame z rôznych oddelení i od jednotlivcov. Známkami musíme najprv odlepiť od papiera – namáčaním vo vode, potom ich sušime a žehlíme, triedime podľa krajín a podľa kategórií (napr. zvieratá, vtáci, kvety, známe osobnosti, umenie a pod.) a potom ich zakladáme do špeciálnych filatelistických kariet s fóliou, ktoré ponúkame na bazáre. V minulosti mi pomáhali hlavne kolegyne z Číny, ktoré sú veľmi dobré v takejto prplavej práci, no už sa vrátili domov, tak mi ostala len Yumiko z Japonska. Ale v tomto roku pribudli ďalšie členky z Mongolska a Izraela, tak je v našej skupinke hneď veselšie.

Keď som začala spolupracovať s Lynn, myslela som si, že filatelia je mŕtve hobby, že známky dnes už nikto nezbiera. Ale bola som veľmi prekvapená, že o známky je ešte stále záujem. Dokonca teraz už aj poznám niekoľko osôb – zberateľov, ktorí k nám prídu každý rok! Takže vždy sa nám darí dosť známok predať. Napriek tomu som pred pár rokmi začala pociťovať, že by som chcela ponúknuť aj niečo pre širšie publikum, nielen pre zberateľov známok. S Yumiko sme dostali nápad, že budeme predávať vlastnoručne vyrobené vianočné pohľadnice – že to tak trochu tiež súvisí so známkami.

Známkami a pohľadnicami... kupuje to vôbec niekto, veď dnes sa už listy ani pohľadnice neposielajú?

Áno, je fakt, že tých známok je čoraz menej, ale známky ešte stále sú! Veď nielen ja, ale aj mnohí iní kedysi zbierali známky! Teraz ich

zbierky ležia niekde v kúte, na jednej strane im je ľúto ich vyhodiť, no na druhej strane netušia, že ich môžu venovať, napríklad aj nám na predaj na tomto bazáre, a že tak aj ich známky – tieto maličké kúsočky papiera – môžu pomôcť deťom v núdzi! Okrem toho známky sa stále vyrábajú. Vlani bola naším sponzorom Rakúska štátna tlačiareň (OeSD), ktorá nám venovala veľmi zaujímavé známky. Na jednej bola známa Saliera zobrazená na fólii zo zlata; pri výrobe ďalšej známky bol použitý prach z meteoritu, na inej zas boli aplikované Swarovského kryštáliky a pod. Takéto rarity si kúpili aj ľudia, ktorí známky nezberajú. Listy sa dnes už neposielajú, ale mám pocit, že opäť začína ožívať, aspoň v mojom okolí, tradícia zasielania pohľadníc z dovoleniek.

A ako je to s vianočnými pohľadnicami, ktoré vytvárate?

Väčšinou ľudia popri nás prejdú s konštatovaním, že pohľadnice na Vianoce už neposielajú... Ale v tom momente im my začneme vysvetľovať, že to sú špeciálne pohľadnice... aspoň polovica okoloidúcich spozornie a pristaví sa. My sa totiž posledné 3 – 4 roky špecializujeme na tvorbu pozdravov z čajových obalov. Používame dve rôzne techniky a máme veľmi veľa motívov. Každý rok vyrobíme 250 – 300 pohľadníc, vlani sme predali všetky, dúfam, že aj v tomto roku budeme úspešné. Našu iniciatívu od vlani podporuje aj firma Teekanne, vďaka nej ku každej pohľadnici pridávame darčekovú krabičku s piatimi druhmi čajov. Inak do výroby pozdravov sa zapojila už aj moja mama a dcéra so svojou kamarátkou. Pre mňa je to príjemný spôsob relaxácie. Vlani sme urobili aj jednu mimoriadnu pohľadnicu pre manžela vtedajšieho slovenského prezidenta, pani Gašparovičovou, ktorá prišla bazár slávnostne otvoriť. Pri tej príležitosti som jej predstavila aj ďalšie Slovenky, ktoré sa na tomto podujatí podieľajú – Kamilu Demkovú, ktorá má už roky na starosti „Lucky Dip“ („Mačka vo vreci“), svoju dcéru Katarínu a členku nášho spolku Cilku Kerschovú, ktorá v rámci detského kútika pomáhala detským návštevníkom ozdobovať vlastnoručne napečené

medovníky. Teším sa, že v tomto roku prišla do UNWG ďalšia Slovenka – Karin Böhmanová, ktorá sa aktívne zapojila do práce tomlolového tímu. A aby som nezabudla - na bazáre už niekoľkokrát účinkoval aj Rozmarín.

Na záver by som sa chcela opýtať, na aké projekty sa používajú peniaze získané z tejto akcie?

Medzinárodný bazár UNWG je megaakcia, na ktorú chodievajú 25 až 30 tisíc návštevníkov! Čistý zisk predstavuje každoročne vyše 200 tisíc eur. Na adresu UNWG dostávame po celý rok z celého sveta žiadosti (okolo 250) o poskytnutie finančnej pomoci na rôzne projekty pre deti. Každý rok sa v UNWG vytvára tím z radov jeho členiek, ktoré tieto žiadosti veľmi dôsledne prehodnocujú, máme totiž presne stanovené pravidlá, na aké účely sa môžu financie poskytnúť, a aj to maximálne 7000 eur na jeden projekt. Zo získaných peňazí sa teda zvyčajne podporí cca 40 projektov. Výber nie je ľahký, viem od kolegyň, ako často čítajú tie žiadosti so slzami v očiach a so smutným pocitom, že nemôžu pomôcť viac. Vybrané projekty musí ešte odsúhlasiť generálne zhromaždenie. V októbri máme slávnosť, na ktorej sa odovzdávajú finančné prostriedky z predchádzajúceho bazára. Je to vždy veľmi emotívne, premietajú sa obrázky z miest, kam sa peniaze posielajú alebo v minulosti poslali. Je až neskutočné, v akých podmienkach musí ešte aj v 21. storočí žiť veľa detí. A keď sa k tomu ešte pridajú prírodné katastrofy, vojnové konflikty... No musím povedať, že mám pocit, že sa situácia trochu začína meniť. V minulosti sa financie poskytovali hlavne na vybudovanie zdrojov pitnej vody, hygienických zariadení a pod. V tomto roku som si všimla, že väčšina prostriedkov sa dala na vzdelenie – na vybavenie škôl, zakúpenie učebníc, učebných pomôcok a pod. A tak mi ostáva veriť, že sa životné podmienky detí v týchto krajinách predsa len trochu zlepšujú...

Odkaz pre čitateľov?

Ak ste tohoročný bazár nestihli, príďte sa pozrieť na budúci rok! Aktuálne informácie, ako aj prehľad projektov, na ktoré sa poskytli finančné prostriedky, nájdete na: <http://unwg.unvienna.org/>

A ak náhodou viete o nejakých známkach, ktoré chce niekto venovať, tak sa, prosím, ozvite na adresu spolku. Ďakujeme! ■

Známkový tím (zľava): Yumiko Higo z Japonska, Ingrid Žalnea so svojím synom Tošim a Pan Lan z Číny

Známkami roztriedené do rôznych kategórií

Marta Vavrová

PRÍBEH NEZVYČAJNÉ

BUDE SA SLOVENČINA VYUČOVAŤ AJ V ŠKOLE V EKVÁDORE?

Leto sa čoraz častejšie hlásilo k slovu a ďalší slnečný deň sa pomaly chýlil ku koncu. Pekná, ale obyčajná streda, čo sa ničím neodlišuje od ostatných pracovných dní. Bola som spokojná, že povinnosti toho dňa už mám za sebou. Už len vybaviť posledné telefonáty a skontrolovať poštu. Popoludní prišlo len zopár e-mailov a potešilo ma, že opäť píše Marco. Ako málo stačí a vrece spomienok na mladosť, na študentské časy, sa roztrhne...

Bolo to v Bratislave, krátko po začatí štúdia počítačov na elektrotechnickej fakulte. Zišli sme sa z rôznych kútov Slovenska a mali sme spolužiakov aj z Vietnamu a Mexika. Stačil rok, mnohí neprešli skúškovým sitom a nastali presuny v študijných skupinách. Tá moja zanikla a ja som sa dostala do novej, v ktorej bol aj Marco z Ekvádoru. Marčelino, tak sme ho kamarátsky volali, sa od ostatných zahraničných študentov nápadne líšil. Hovoril totiž perfektne po slovensky a dodnes neviem, ako to za jeden rok dokázal. Ostatným sa nepodarilo tak dobre preniknúť do tajov slovenčiny ani do konca štúdia. Spočiatku len trochu nezvyčajná výslovnosť a sem-tam nejaká zvláštna koncovka napovedali, že asi nepôjde o žiaden zo slovenských dialektov. Marčelino rád spieval a hral na gitare, a tak nečudo, že onedlho bol všade vítaným a obľúbeným spoločníkom. Chýr o veselom speve s gitarou sa doniesol aj do dievčenských izieb. V tých rokoch boli ešte internáty rozdelené na dievčenskú a chlapčenskú časť a ostro strážené vrátnikmi, ktorí dbali

Fotografie: Drahomír Zajček

Marco s gitarou - takto si ho pamätáme

hlavne na dodržiavanie návštevných hodín. Tak sme sa o prespievaných gitarových večeroch končiacich nadržaním s „Čau, čau Maria“ zvyčajne dopočuli až pri niektorej z ďalších spoločných akcií. Spomínam si aj na turistické výlety, no najviac mi utkvel v pamäti týždeň strávený v Tatranskej Lomnici. V ten rok naša skupina vyhrala fakultnú súťaž o najlepší prospech a za odmenu sme dostali peniaze na výlet. Týždeň na snehu plný

sánkovačky a smiechu pri spoločnom varení navždy upevnil naše priateľstvo.

Študentské časy ubehli ako voda a my sme sa rozprchli na všetky strany. Naše rozlúčenie však netrvalo dlho. O nás všetkých, teda okrem Marčelína, sa postarali naši krúžkoví Petrovia. Vybavili chatu, napísali pozvánky a nová tradícia bola na svete. Rokmi k nám pribudli aj naši partneri a neskôr aj deti. Zvyčajne sme si na stretnutia rezervovali víkend, aby sme mali dosť času nielen na spomienky. Pred stretávkou po dvadsiatich rokoch spolužiaci vynaložili značné úsilie, aby vyhledali strateného kamaráta. Napísali veľa e-mailov do Ekvádoru, do rádia v jeho rodnom meste, na univerzitu, na Červený kríž, ako aj rôznym jeho menovcom. Z niektorých Marcových pesničiek vznikli cédečka s názvom „Krúžková akcia“ a „Stratený“. Dúfali sme, že raz vznikne aj CD s názvom „Nájdenny“. No všetko bolo márne. Marca sme nenašli. Boli sme sklamaní, že ani internet nepomohol. Aspoň sme si vypočuli jeho piesne, premetli fotky zo študentských čias...

Obal cédečka s názvom Krúžková akcia

HO PRIATEĽSTVA

Aké však bolo naše prekvapenie a radosť, keď sa krátko po stretnutí Marčelino ozval! Nikto už nerozmýšľal o ďalšom CD, ale začali sme oživovať dávno prediskutovaný „plán“, až sme konečne stanovili konkrétny termín. Vybírali sme peniaze, vypracovali program pobytu a kúpili letenku z Quita do Viedne a späť.

A tak konečne po dvadsiatich šiestich rokoch, 9. septembra 2009, začal Marco svoj 30-dňový maratón s nami. Po privítaní v Bratislave sme začali odvíjať príbeh strateného a znovu nájdeného spolužiaka. Nevedeli sme sa vynáčuďovať nad jeho, aj po toľkých rokoch, výbornou slovenčinou. Najskôr, samozrejme, zavítal na „svoju“ fakultu. Tá už bola roky presťahovaná do budovy, čo počas nášho štúdia ešte len stávali. Zabezpečili sme celú logistiku jeho pobytu, a tak presuny medzi spolužiakmi a mestami fungovali naozaj výborne. On nás zase po večeroch odmenil piesňami zo študentských čias, ktoré si až neuveriteľne ešte stále pamätal. Bolo vidno, že Slovensko mu učarovalo a navždy prirástlo k srdcu.

Tohtoročnú stretnútku sme síce plánovali až na október, ale každý už vedel, že Marco návštevu Slovenska odložil. Čo sa dá robiť, svoju ženu nám predstaví až o dva roky. Ako nám minule napísal, „zatiaľ sa musíme zmieriť s túžbou, lebo sme v projekte, ktorý si vyžaduje každý cent z našich úspor.“ Veľmi im fandím, odkedy viem, že s manželkou založili pre deti od 12 do 18 rokov súkromnú bilingválnu školu Jana Amosa Komenského. Nachádza sa v Latacunge, hlavnom meste provincie Cotopaxi, ležiacom na náhornej plošine len pár kilometrov od úpätia tejto sopky. Ich odhodlanie a výdrž sú obdivuhodné. Veď mnohí majú pekné nápady, ale na ich realizáciu sa nikdy neodhodlajú. Pôvodne chceli len lepšie vzdelanie pre svojich synov a postupne vytvorili možnosť pre deti z mnohých chudobných rodín, ktoré by si ho inak nemohli dovoliť. S vyučovaním začali skromne vo svojom rodinnom dome a k prvým štyrom žiakom každý rok pribudli ďalší. Keď sme sa naposledy stretli, bolo ich už 60. Ako ten čas beží! Teraz sa už aj ich synovia podieľajú na zveľadovaní rodičovského diela. Starší dokonca navrhol architektonické riešenie novej budovy a spolu s bratom vytvorili jej virtuálny model. S nadšením som sa po nezvyčajnej modernej stavbe poprechádzala, určite priláka ďalších študentov. Nápad s animáciou sme ocenili všetci, čo zrejme na opačnom konci sveta. Veď aj keď dvaja z nás už ich školu navštívili, zatiaľ je Ekvádor na exkurziu stavby predsa len trochu ďaleko. Snáď sa im podarí pavilón tento rok dokončiť. Potom plánuje Marco v ich bilingválnej škole k španielčine a angličtine pridať aj vyučovanie nemčiny a slovenčiny. Jeho veľkou

túžbou je vytvoriť podobný program, ako je Erasmus alebo IAESTE, prostredníctvom ktorého by naši študenti slovenčiny mohli prísť k nim na prax a v Ekvádore vyučovať slovenčinu. Už sa na to teším! Páči sa mi tá nezvyčajná myšlienka, že by sa deti v Ekvádore o Slovensku nielen dozvedeli, ale aj sa naučili náš jazyk...

...Moje radostné očakávanie pri otvorení mailu s titulom „Hello“ bolo razom preč. Slová jeho mladšieho syna boli ako blesk z jasného neba, nečakané a bolestivé: „píšem vám, aby som vás informoval, že môj otec zomrel tento pondelok, 9. 6. 2014“. Márne som sa snažila čítať ďalšie slová a vety, zmysel mi unikal. „... bolo to rýchle, netrpel...“. Čože?! Marco zomrel? Naozaj? Myslel sa vzpiera uveriť...

Až na druhý deň, keď prvý šok pominul, dočítala som mail do konca. Ach, až pridobro si viem predstaviť, čo teraz vaša rodina prežíva! Synove slová „... nemal som tú česť spoznať vás všetkých osobne, no vyrastal som s fotkami vás všetkých a so spomienkami na tie bláznivé študentské historky. Považujem vás za súčasť našej rodiny...“ ma dojali. „Ak navštívite Ekvádor, tak pamätajte, že tu máte tiež jeden domov, kde sú pre vás všetkých vždy dvere otvorené...“, pokračoval. Ešte aj v tejto pre nich neskutocne ťažkej chvíli si našiel krásne slová pre nás, známych neznámych otcových spolužiakov.

Marčelino, máš skvelých synov! Vďaka, milý Marco, za všetky tie piesne, veselé chvíle, za inšpiráciu a životný optimizmus. Bolo nám s tebou dobre. Ďakujeme za tvoje posledné želanie na Valentína: Ahojte milí priatelia a priateľky! Chcel by som vám popriať krásny deň lásky a priateľstva (milujte sa veľa a s veľkou láskou). S veľkým objatím, Marcelino

A čo my, milí priatelia? Dáme hlavy dokopy ako už toľkokrát a začneme

Foto: Juraj Kaján

Marco so svojimi študentmi

Foto: archív rodiny Navas

Maturanti v roku 2013

ďalšiu tradíciu? Podporíme stavbu novej školy nášho kamaráta a pomôžeme realizovať myšlienku vyučovania slovenčiny v Ekvádore?

Kto sa k nám pridá?

Adresa školy:

Colegio Jan Amós Comenius
Av Oriente 1-01
Latacunga
Ecuador

Ak by ste chceli projekt podporiť, tu sú bankové údaje:

Názov banky: Banco del Pichincha
Číslo konta: 3432494404
Názov konta: Colegio Jan Amos Comenius

Ak chcete nazrieť do života školy od jej zrodu, tak použite tento link na facebooku: <https://www.facebook.com/pages/Jan-Amos-C3%B3s-Comenius/323441874488970?fref=ts>

Ak sa chcete prejsť modelom novej školy, tak použite tento link:

https://www.youtube.com/watch?v=4_B8180XvIE ■

Foto: archív rodiny Navas

Edith Veith

V ČAROVNEJ RÍŠI TÓNŮV

Banská Bystrica je najmenším mestom v strednej Európe, ktoré sa môže popýšiť, že v ňom sídli opera. Štátna opera tu bola založená v roku 1959 a svoje 55-ročné jubileum oslávila slávnostným koncertom 25. októbra 2014. Okrem domácich sólistov, troch súrodencov Babjakovcov – Martina, Jána a Terézie Babjakovej Kružliakovej – na koncerte vystúpili aj prominentní operní speváci Adriana Kučerová, Ľubica Vargicová, Štefan Kocán a zo zahraničia Agnes Zwierko a i.

Štátna opera pod vedením riaditeľa PhDr. Rudolfa Hromadu a umeleckého šéfa Mgr. art. Šimona Svitoka prezentuje bohatý klasický a moderný repertoár – opery, operety, muzikály a balet nielen vo vlastnom opernom dome, ale aj na scénach ďalších miest na Slovensku. Pravidelne hostuje na Bratislavských hudobných slávnostiach, v spolupráci s Divadlom Jozefa Gregora Tajovského (riaditeľka Ing. Jana Rafajová) na Zámockých hrách zvolenských a tiež aj v zahraničí – predstavili sa vo Švajčiarsku, Taliansku, Rakúsku, Česku, Rumunsku, Poľsku, z pravidelných hostovaní ich poznajú diváci v Japonsku. Opera je známa aj tým, že ako prvá na Slovensku uviedla operu Donizettiho Favoritku, Verdiho Arolda a Attilu, Belliniho Puritánov a aj menej známe, ale skvostné diela Puccinoho Edgar a Lastovička a taktiež premiéruje diela slovenských skladateľov Tibora Andrašovana, Ilju Zeljenku, Igora Bázlika, Juraja Beneša. Na tejto scéne začali svoju úspešnú umeleckú dráhu dnes už svetoznámi sólisti – Ľubica Orgonášová, Sergej Kopčák a Edita Grúberová, ktorým som v tom čase sprostredkovala ich prvé mimodivadelné koncerty v našom kraji.

Duet v podaní Olgy Hromadovej a Dušana Šima

Fotografie: Ingrid Fux

Na základe úspechu koncertu spred dvoch rokov sme si sólistov Štátnej opery Banská Bystrica opäť pozvali k nám do spolku, aby sme aj touto cestou s nimi oslávili ich výročie. Umelci sa nám predstavili 9. októbra 2014 s novonastudovaným programom V ríši tónov. Predviedli nám koncert na skutočne svetovej úrovni, ako sa vyjadrili rakúski hudobní odborníci, hudobná recenzentka Manuela Miebach a bývalý člen Rozhlasového symfonického orchestra Wien, skladateľ Erhard Seyfried. Citujem jeho slová: „... a tento operný dom nestojí v hudobnej metropole, vo Viedni. Sopranistky Olga Hromadová a Alžbeta Trgová, tenor Dušan Šimo a barytón Šimon Svitok predviedli spevácky a herecky výnimočné výkony, a musím až ľutovať, že ich nemôžeme vidieť naživo, na scéne, v niektorej z ich oper.“

Z ich bohatého repertoáru na koncerte odzneli diela W. A. Mozarta, G. Donizettiho, E. Kálmána L. Bernsteina, K. Svobodu, nádherný duet z opery Lovci perál od G. Bizeta – Š. Svitok, D. Šimo, ária Mimi z Pucciniho Bohémy – O. Hromadová a pieseň Sylvie z Lehárovej operety Čardášová princezná. Aj ich ďalšie árie boli interpretované v bezchybnom a precíznom hudobnom prevedení a s nesmiernym hereckým šarmom. Sólistov sprevádzala pianistka Martina Svitková

a znova citujem slová uznania Erharda Seyfrieda: „... nie vždy ľahký klavírny part zvládla absolútne muzikálne, hudobne a citlivo sa prispôsobila spevákom. Sólistom a pianistke za ich výkon patrí vysoké umelecké uznanie!“

Sólisti banskobystrickej opery (zľava): Šimon Svitok, Alžbeta Trgová, Olga Hromadová a Dušan Šimo

Protagonisti večera s organizačným tímom

Na záver po dvoch prídavkoch a „standing ovation“ zaznievalo znova hlasité bravo a poďakovanie za tento nezabudnuteľný umelecký večer. ■

Skvelým speváckym výkonom publikum nadšene tleskalo

Ingrid Fux

ZBOJNÍKOVA MODLITBA

Pre Slovákov žijúcich vo Viedni nie je Marian Plavec úplne neznámy. Započúvať sa do pôsobivých tónov vylúdených z jeho vlastnoručne vyrobenej fujary sme mali možnosť už počas Slovak Food Festivalu, organizovaného Rakúsko-slovenským kultúrnym spolkom v roku 2010 v priestoroch vnútorného nádvorja Viedenskej radnice. No a pozornejšiemu oku a uchu divákov možno neunikol jeho hudobný vklad do filmu slovensko-nemecko-českej produkcie *Návrat bocianov* režiséra Martina Repku, ktorý sme v našom spolku premietali na jar tohto roku. Známy slovenský fujarista piesňami na fujare či signálmi na koncovke a bačovskej trúbe v tomto filme hudobne podfarbil majestátnosť a malebnosť obrazov slovenských hôr.

Fotografie: Ingrid Fux

Diváci sa živo zaujímali o gajdy...

... aj o hru na píšťale

Vo štvrtok 30. októbra 2014 nám Marian Plavec predstavil v spolkových priestoroch nový multi-mediálny projekt z oblasti tradičnej hudobnej kultúry Slovenska pod názvom *Zbojníkova modlitba*. Príbeh baču Matúša spod Viglašského zámku na Podpoľaní je zložený zo starých valašských a pastierskych piesní, ktoré v emotívnom hudobnom, obrazovom a slovnom podaní zobrazujú jeho životné peripetie.

Majestátne zvuky z vlastnoručne vyrobených ľudových hudobných nástrojov, ako napríklad bačovská trúba pozoruhodných rozmerov – 2,25 m!, niekoľko druhov fujár, veľkých či menších dvojačiek, drumble, pastierskej a valašskej píšťaly, nás preniesli do slovenských dolín a vylúdili zvuky pripomínajúce šumenie lesa, kvílenie vetra či zvonkohru oviec. No a keď na

Improvizovaná ľudová kapela z našich divákov pod vedením Mariana Plavca

temperamentnú nótu spustili podpoľianske štvorhlasné gajdy, oravská podolka i ústna harmonika, nejednému návštevníkovi v podvedomí zarezonovali známe obrazy, ktoré si spája s rodným Slovenskom a s domovom.

Marian Plavec nám prezradil, že námiet príbehu o Matúšovi sa zrodil z autentických piesní o zbojníkoch a z myšlienkového odkazu našich pastierov. Ľudové melódie zbieral roky počas návštev u tradičných výrobcov fujár a píšťal a tie, ktoré ho zaujali ako najčistejší klenot, zakomponoval do obrazov – zvukových, fotografických a textových – ako spomienku na generácie našich predkov.

Je potešiteľné, že snaha autora programu o oživenie našej národnej hrdosti autentickou interpretáciou piesní slovenského ľudu minulých storočí sa stretáva s veľkým ohlasom aj u mladých ľudí. Nechýbali ani medzi našim publikom. Počas záverečnej besedy sa živo zaujímali o výrobu predvedených ľudových hudobných nástrojov, diskutovali o krajových odlišnostiach slovenských krojov i rôznorodosti a zvukomalebnosti slovenských ľudových piesní. Je podnetné pozorovať, že aj v dnešnej – technikou presýtenej – dobe si mladé publikum hľadá cestu na javiská, na ktorých je vytvorený priestor na oživenie spomienok na kultúru našich predkov i temperamentnú slovenskú ľudovú muziku. ■

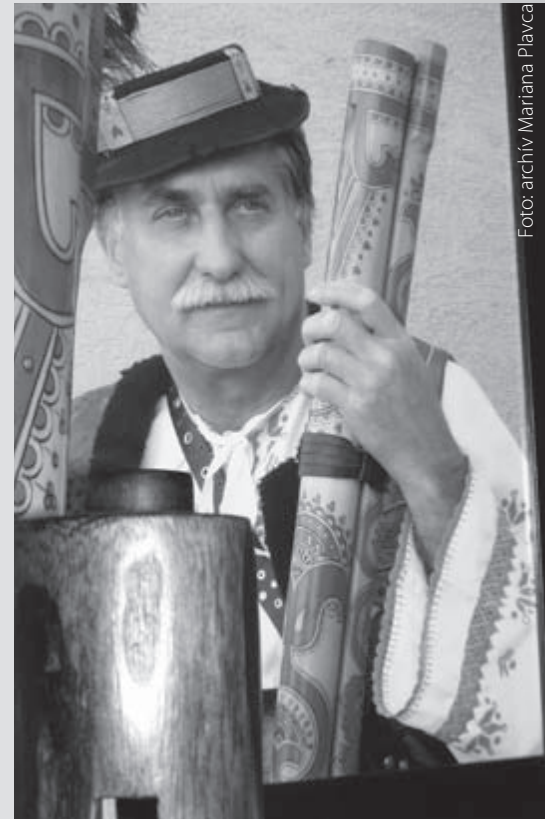

Foto: archív Mariana Plavca

Marian Plavec

Marian Plavec je novinár, výrobca ľudových hudobných nástrojov a interpret autentickéj ľudovej hudby. Narodil sa 9. augusta 1949 v Banskej Bystrici. Po ukončení štúdia na Vysokej škole ekonomickej v Bratislave pracoval od roku 1983 v denníku *Roľnícke noviny* ako redaktor, neskôr ako vedúci oddelenia kultúry. Počas ďalších rokov pôsobil v printových médiách ako šéfredaktor, zástupca šéfredaktora a vedúci vydania.

S vlastnoručne vyrobenými hudobnými nástrojmi sa po prvý raz predstavil na samostatnej výstave v bratislavskom Dome kultúry Ružinov v roku 1985. Ako odborný poradca pre vzduchozvučné hudobné nástroje spolupracoval s ÚĽUVom a pre SĽUK a Ľúčnicu zrekonštruoval viacero vzácných fujár starých majstrov. Svoje novinárske, fotografické a interpretačné schopnosti uplatnil v textovo-obrazovej reprezentačnej publikácii *Majstri* (EUROLITERA, 2003), kde zobrazil 31 autentických nositeľov hudobnej a výrobné nástrojárskej tradície Slovenska – svojich učiteľov-výrobcov ľudových hudobných nástrojov z 80. a 90. rokov minulého storočia. Od roku 2000 je Majstrom Cechu slovenských gajdošov.

V roku 2006 prezentoval v Paríži v programe prof. Oskára Elscheka a Pavla Bútoru fujaru-dvojačku a drumblu pri príležitosti prijatia fujary a fujarovej hudby do zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO.

KAROL PLICKA

Napriek svojmu všestrannému talentu a predpokladom stať sa vďaka absolútnemu hudobnému sluchu hudobníkom, alebo vďaka prirodzeným výtvarným vloham stať sa maliarom, jeho život sa uberal cestou fotografa ľudovej kultúry, architektúry a umenia.

Karol Plicka sa narodil 14. októbra 1894 vo Viedni do rodiny obchodníka. Detstvo prežil vo Viedni a Českej Třebovej. Pre svoj hudobný talent bol v rokoch 1899/1900 členom speváckeho zboru Wiener Sängerknaben a neskôr sa dokonca dostal do zboru Dvornej opery vo Viedni. K jeho nadaniam však nepatrila len hudba – pôvodne sa mal stať huslistom – , ale aj maľovanie či fotografovanie. Ani jedna z týchto činností sa však nestala jeho povoláním. Na nátlak rodičov sa stal učiteľom. Najprv učil v Úpici, neskôr v Novom Meste nad Metujou.

Karol Plicka so svojím fotoaparátom

Po vzniku Československa rozšírila Matica slovenská činnosť Národopisného oddelenia o film. Zásľuhu na tom mal Karol Plicka, ktorý v Matici pracoval od roku 1923 do roku 1938 ako referent národopisu. Zakladal dedinské folklórne skupiny, zaslúžil sa o scénickú prezentáciu folklóru. Počas tohto obdobia sa stal známou zberateľskou osobnosťou. Zapisoval texty aj melódiu slovenských a českých ľudových piesní, zbieral rozprávky, detské hry, porekadlá, obrázky, fotografoval našich predkov, kroje, ľudovú architektúru či

prirodu. Objavil niekoľko typov východoslovenských piesní a pre budúce generácie zachránil vrchárske piesne. Dokázal, že „antické“ stupnice slovenských ľudových piesní sú domáceho pôvodu a pochádzajú z pastierskych píšťal. Stal sa tak vlastne zakladateľom vedeckého štúdia slovenskej ľudovej piesne. Počas takmer dvadsiatich rokov sa mu podarilo zhromaždiť okolo 64 tisíc melódií a zhruba 100 tisíc textov ľudových piesní. Jeho etnografické práce z tohto obdobia zahŕňajú viac ako 22 tisíc fotografií a 30 kilometrov filmového materiálu.

V roku 1938 založil v škole umeleckých remesiel v Bratislave kurz kinematografie. Išlo o prvú filmovú školu v Československu. V dôsledku politického vývoja však kurz o rok neskôr zanikol. V tom čase bola prerušená aj Plickova kariéra. Vrátil sa preto do Prahy, kde sa stal zamestnancom Štátneho fotografického ústavu. Po skončení vojny prišiel späť na Slovensko. V roku 1946 sa stal spoluzakladateľom Filmovej fakulty Akadémie múzických umení v Prahe, na ktorej pôsobil ako profesor a prvý dekan. Zomrel 6. mája 1987 v Prahe. Pochovaný je na Národnom cintoríne v Martine.

Sušenie ľanu

Chlapec z Dobrej Nivy

MAJSTER DEVIATICH REMESIEL

120. výročie narodenia

Fotografia a film

Veľká Fatra

Na začiatku jeho fotografickej cesty bol vlastnoručne zhotovený prvý fotografický prístroj zo škatulky od cigár. Povestnú Cameru obscuru si zhotovil ako desaťročný. Až neskôr ako študent si zadovážil z ušetrených peňazí „ozajstný“ fotoaparát formátu 10x15cm.

Počas svojich výprav za ľudovou kultúrou dokumentoval krajinu a ľudí, pričom vytvoril množstvo ikonických fotografií. Jedinečné zábery slovenskej krajiny a architektúry, portréty ľudí vo chvíľach sviatočných, odetých v slávnostných krojoch, na priedomí, na lúčkach či pri prácach na poli, tam všade nachádzal monumentalitu i vznešenosť života.

V roku 1926 dostal od prezidenta Masaryka filmovú kameru a začal filmoveť ľudové zvyky a slávnosti. Vďaka jeho umeleckému cíteniu vzniklo niekoľko filmov, ktoré zároveň dokumentujú jeho zberateľské cesty. V roku 1928 natočil svoj prvý nemý film Za slovenským ľudom a v roku 1929 dokument Po horách, po dolách. Tento nemý film je vzácnou sondou do histórie obce Hrochof a na 1. medzinárodnom filmovom festivale v Benátkach v roku 1932 získal Zlatú medailu. V roku 1932 sa zoznámil s fotografom a filmárom Alexandrom Hackenschmiedom, s ktorým natočil „filmovú báseň“ Zem spieva, považovanú za vrcholné dielo československého dokumentárneho filmu. Vo svojej dobe išlo o unikátny dokument, vonkoncom sa odlišujúci od vtedajšej filmovej tvorby. Na výrobe sa okrem spoločnosti Lloyd podieľala Matica slovenská a jeho vznik podporil aj vtedajší prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Základnú dejovú osnovu tvorí vidiecky život s neustálym prírodným kolobehom. Tento celovečerný dokument je etnografickým záznamom ľudových zvykov, hier, obradov, tancov a slávností v čase od skorej jari do neskorej jesene na Slovensku v 30. rokoch. Film bol ocenený Zlatým pohárom na Biennale v Benátkach v roku 1934.

Čičmany

Fotografická tvorba

Pohľadnice Národopisného odboru Maticy slovenskej. Série 1 - 12 (Martin, 1924 – 1926)

Slovensko (Martin, 1937)

Praha ve fotografii Karla Plicky (Praha, 1940)

Slovensko vo fotografii Karola Plicku (Martin, 1949)

Praha kráľovská (Praha, 1940)

Vltava (Praha, 1957)

Pražský hrad (Praha, 1959)

Zlatá brána (Martin, 1964)

Prague the Golden City (Praha, 1965)

Praga, quando te aspiciam (Praha, 1967)

Spiš (Martin, 1971)

Československo (Praha, 1974)

Prechádzky Prahou (1976)

Vlast líbezná (1979)

Zdroje:

<http://www.csfd.cz/tvurce/3256-karel-plicka/>

http://sk.wikipedia.org/wiki/Karol_Plicka

http://en.wikipedia.org/wiki/Karel_Plicka

Spracovala: Martina Viglašská

Očová

Lúžna

Čajkovo

Slovenský ľud v objektíve Karola Plicku

Hra "Malá hřba pyta viac!..."

Karol Plicka (1894 – 1987) war ein bedeutender slowakischer und tschechischer Künstler, Fotograf, Filmregisseur, Folklorist und Musikwissenschaftler. Er gehörte zu den Gründern der Akademie der musischen Künste in Prag. Er selbst hat sich als Mann der neun Professionen bezeichnet. Bereits in den 20er-Jahren des 20. Jahrhunderts wurde er in künstlerischen Kreisen als Sammler bekannt – er schrieb Texte sowie die Melodie slowakischer und tschechischer Volkslieder auf, sammelte Märchen, Kinderspiele, Sprichworte und Bilder und fotografierte unsere Vorfahren, Trachten, Volksarchitektur, Natur und andere Schätze der menschlichen Kultur. Seine Fotos sind jedoch nicht bloß Dokumentation, sondern Kunstwerke, in denen eine starke Beziehung zu den abgebildeten Objekten spürbar ist. Plicka hat auch ein paar Filme gedreht, in denen er seine Reisen dokumentiert. Den Höhepunkt seiner Tätigkeit bildet die Dokumentation „Zem spieva“ („Die Erde singt“), die eine Ode an das traditionelle Leben des slowakischen Volkes ist.

(Vgl. Wikipedia)

Ingrid Žalneva

Rozmarín je symbolom životnej sily

V tomto roku oslavuje detský folklórny súbor desiate výročie svojho založenia. Pri tejto príležitosti sme sa pohovárali s vedúcou súboru, členkou nášho spolku, Helenou Steiner.

Fotografie: archív Heleny Steiner

Helena Steiner

na nácvikoch, mohli sa porozprávať po slovensky s novými kamarátmi a svoje schopnosti ukázať aj na verejnosti pred publikom. Spolok nám poskytol priestory i reklamu, no začiatky boli ťažké. Na prvé stretnutie 28. októbra 2004 prišlo s rodičmi len šesť detí... Ale nevzdala som sa, postupne každý rok detí pribúdalo, dnes je nás vyše štyridsať, máme aj deti z Dolného Rakúska. Pozitívne je, že záujem prejavuje v poslednom čase najmladšia generácia! Členmi súboru sú nielen deti slovenských rodičov žijúcich v Rakúsku, ale aj českých, rakúskych a iných národností. Sú to malí Európania.

Mnohí z čitateľov nevedia, že Rozmarín zastrešuje Rakúsko-slovenský kultúrny spolok a že prostredníctvom neho sa pre súbor získavajú dotácie z rakúskej strany i zo Slovenska. Mohla by si konkretizovať, na čo sa tieto finančné prostriedky vynaložili a ďalej používajú?

Po šiestich týždňoch od založenia súboru sme dostali ponuku od pána veľvyslanca Dr. Jozefa Klimku ukázať sa s krátkym vianočným programom na slovenskom veľvyslanectve. Vtedy som si uvedomila, že môžem mať akokoľvek šikovné deti, ale folklór bez krojov sa nedá prezentovať. Kroje som narýchlo zapožičala na Slovensku, no pred ďalším vystúpením som sa rozhodla kroje zakúpiť – za vlastné peniaze. Hneď v prvom roku existencie sme cez Rakúsko-slovenský kultúrny spolok požiadali Dom zahraničných Slovákov, dnešný Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí, ktorý nás dodnes podporuje, o dotáciu na autobusovú dopravu na mládežnícky folklórny festival

do Duloviec na južnom Slovensku. Všetky dotácie využívame na materiálne vybavenie súboru: na kroje, krojové súčiastky, obuv, rekvizity a hudobné nástroje, ako aj na dopravu na vystúpenia.

Pri jubileách sa zvyčajne bilancuje. Kde všade teda Rozmarín už účinkoval a čo považuješ za najväčší úspech?

Úspech súboru síce nemeriam podľa počtu vystúpení a zájazdov, ale samozrejme že ma teší prejavovaný záujem iných organizácií o súbor. Vo Viedni dostávame často ponuky na účinkovanie. Významné vystúpenia boli pre nás v OSN, na Viedenskej radnici, vo veľkej nahrávacej sále ORF, na Rathausplatz na prestížnom Life Balle, na Medzinárodnom UNWG bazáre, na Festivale národov, na koncerte v rámci festivalu Kinder-Friedensmission, na EU-Kids Day a ďalšie. Veľmi si vážim možnosť vystupovať na podujatiach pripravovaných RSKS i Slovenským inštitútom. Spolupracovali sme aj na projekte Grenzenlos tanzen – okrem účinkovania sme pripravili tanečný workshop pre Rakúšanov, ktorí sa na zaplnenom nádvorí Belvedéru učili s nami ľudové tance zo Slovenska. Televízie ORF a OKTO pripravili samostatnú reláciu o našom súbore. V zahraničí sme vystupovali v talianskej Bologni na 1. plese Slovákov, na 2. slovensko-českom plese v Bruseli, na Slovenskom večere v Luxembursku, na Medzinárodnom stretnutí detí v Mnichove a určite najvýznamnejšie bolo pre nás vystúpenie v Úrade Európskej komisie v Bruseli. Každoročne vystupujeme na medzinárodných folklórnych festivaloch na Slovensku, napr. v Terchovej a Hriňovej, účinkovali sme

Vedúca súboru Helena Steiner

Čo tá viedlo k založeniu detského folklórneho súboru, aké boli začiatky pôsobenia Rozmarínu?

K tejto myšlienke ma priviedol môj 5-ročný syn, ktorému sa páčili slovenské ľudové piesne a veľmi rád tancoval. Pomocou piesní som sa snažila zlepšiť jeho slovenčinu, hlavne výslovnosť. Ukázalo sa, že jazykový problém majú aj deti iných slovenských mamičiek žijúcich vo Viedni v zmiešanom manželstve tak ako ja. A tak vznikla myšlienka, že raz za mesiac ich budeme v Tanečnom dome pre deti učiť slovenské ľudové piesne a riekanky spolu s tančekmi. To malo úspech, preto som sa po roku rozhodla založiť folklórny súbor, kde by sa deti stretávali

Slovenský detský folklórny súbor Rozmarín z Rakúska

na slávnosti Slováci Slovákom, na Svetovom stretnutí Slovákov v Košiciach a pod. Záleží mi na tom, aby deti videli vysokú úroveň slovenských detských folklórnych súborov a spoznávali nádherný kraj, v ktorom má väčšina z nich svoje korene.

Na vaše účinkovanie na otvorení podujatia Life Ball 2010 si spomínam. Problémy narobilo počasie...

Áno, prišla silná búrka, na ktorú sa organizátori, napriek predpovediam, nepripravili. Iba dúfali, že príde o hodinu neskôr... Hudobnú časť otváracieho ceremoniálu začala naša fujara, na ktorej hral môj 12-ročný syn Matej Beethovenovu Ódu na radosť. Už pri prvých tónoch začalo poprchať, ale

40 tisíc návštevníkov ďalej počúvalo hlas fujary, ku ktorej sa pridali dievčatá z Rozmarínu s píšťalkami a potom celý orchester mladých hudobníkov z Brazílie, Južnej Afriky, Indie, Kambodže, Ruska, Ukrajiny a Rakúska. Vystúpenie 80-členného orchestra, ktorého sme boli súčasťou, trvalo vyše polhodiny a celý čas na účinkujúcich neprestajne pršalo. Keďže dážď prerástol do búrky, organizátor sa rozhodol pripravený bohatý kultúrny program ukončiť. V šatni dostali deti uteráky, našťastie nikto neochorel, ale problém bol s premočenými hudobnými nástrojmi. Ešte v noci som volala pánovi Kružliakovi, čo treba urobiť s fujarou, ako ju vysušiť. Najhoršie však dopadli Rusi, ktorí už svoje harmoniky nemohli dať do pôvodného stavu. Napriek tomu to bol pre nás silný zážitok, deti na určite nezabudnú. Organizátor pripravil pre celý orchester darčeky od sponzorov i krásny 5-dňový program vo Viedni a v Rakúsku.

Kto všetko tvorí Rozmarín? A prečo ste si vybrali práve takéto názvy?

Deti mali od začiatku profesionálne vedenie a tanečnú pedagogičku zo Slovenska, ktorá má skončenú pedagogiku ľudového tanca a choreografiu na Vysokej škole múzických umení. Začínala som s Lenkou Konečnou a po jej odchode na materskú dovolenku sa deťom už niekoľko rokov venuje tanečná pedagogička Katka Saňková (v spolku zároveň vedie tanečný aerobik pre dospelých – pozn. red.), v jej rukách je aj choreografia všetkých tancov. Repertoár súboru sme rozšírili o ľudové hudobné nástroje, ako sú pastierske píšťalky a fujara, deti sa na ne učia hrať s Jankom Kružliakom z Bratislavy, ktorý nám tieto krásne zdobené nástroje aj vyrába. Starostlivosť o našu webstránku prebral Andreas Cejna, rovnako ako aj jeho manželka Zuzana, ktorá mi pomáha pri vystúpeniach, venuje svoj vzácny čas Rozmarínu bez nároku na odmenu.

A prečo Rozmarín? Keďže deti sú plné energie a sviežosti, rozhodla som sa pre tento

názov, lebo rozmarín je vždy zelený a voňavý a je symbolom životnej sily. A páčia sa mi aj mnohé ľudové piesne ospevujúce túto bylinku. Jedna z nich – Zelený je rozmarínček – je aj našou súborovou piesňou.

Okrem folklórneho súboru sa venujete aj iným možnostiam prezentácie slovenskej kultúry vo Viedni. Za posledný rok si zorganizovala úspešné vystúpenie tanečného i speváckeho zboru Lúčnica, vianočný koncert SLUKU – v tomto roku bude už siedmy, a v septembri to bol zase Slovenský večer na lodi. Na čo sa môžeme tešiť v blízkej budúcnosti?

Najprv by som chcela povedať, prečo uprednostňujem folklór. Čo sa týka založenia folklórneho súboru, bolo to aj prirodzeným vyústením môjho vzťahu k ľudovej kultúre, keďže sama som tiež pôsobila v súbore Lúčnica a aj vo svojej diplomovej práci a v Redakcii ľudovej hudby v Slovenskom rozhlase som sa venovala ľudovej hudbe a piesňam. Keď som sa kvôli rodine musela presťahovať do Viedne, nemohla som tu zostať bez našej kultúry. Zvlášť bohatstvo, ktoré máme v tradičnej kultúre, som chcela priblížiť aj Rakúšanom. A tak som začala prvým podujatím v roku 2007 s názvom Slowakisches Tanzkarussell. A tancovať sa určite bude aj na ďalších mojich podujatiach – či už na lodi, na bále alebo na javisku.

Čo by si chcela odkázať slovenským rodičom vo Viedni, ktorí váhajú, či prihlásiť svoje dieťa do Rozmarínu?

Dôvodov, pre ktoré deti navštevujú súbor, je viac: deťom sa v ňom rozvíja pohybový aparát, hudobné myslenie a schopnosti, učia sa samostatnosti a disciplíne, vystupovať na verejnosti, a to všetko sa im v budúcnosti môže len zísť. Čiže dieťa sa rozvíja nielen fyzicky, ale aj duševne. Rozmarín navštevujú aj české a rakúske deti, ktoré spoznávajú nielen náš folklór, ale učia sa aj našu krásnu reč slovenčinu. Už mám niekoľko rakúskych detí, ktoré pri nástupe do súboru nevedeli po slovensky a na konci školského roku už aspoň rozumeli. Pre deti so slovenskými koreňmi, ktoré vyrastajú mimo Slovenska, sú výhody tohto súboru ešte väčšie. Mojou snahou je odovzdať im niečo z tradičnej kultúry.

Chcem len dodať, že keby iné národy mali takéto bohatstvo, ako je na Slovensku – ved' čo dedina, to iný ľudový odev, piesne aj hudba – boli by na to patrične hrdé. Ale takým pokladom sa môže pochváliť naozaj len málo krajín!

Ďakujeme za rozhovor a zároveň blahoželáme k nominácii na Cenu Centrope 2014 a k víťazstvu v národnom kole. Celému súboru Rozmarín prajeme ešte veľa ďalších úspechov pri prezentácii slovenskej kultúry v Rakúsku, na Slovensku i za hranicami našej vlasti. ■

Roztancované deti na jednom z početných vystúpení Rozmarínu

Ingrid Konrad

N.Y. / 2. časť

Fotografie: Ingrid Konrad

NA DRUHEJ STRANE

I WALK THE (HIGH) LINE | CHODÍM PO (HIGH) LINE

K názvu druhej časti rozprávania o New Yorku ma inšpiroval titul svetoznámeho songu Johnnyho Casha „I Walk The Line“. Z Brooklynu sa vraciame na Manhattan a mierime do bývalej priemyselnej štvrte v jeho juhozápadnej časti. Na prechádzku po „High Line“ – parkom nad mestom – vás pozýva Ingrid Konrad.

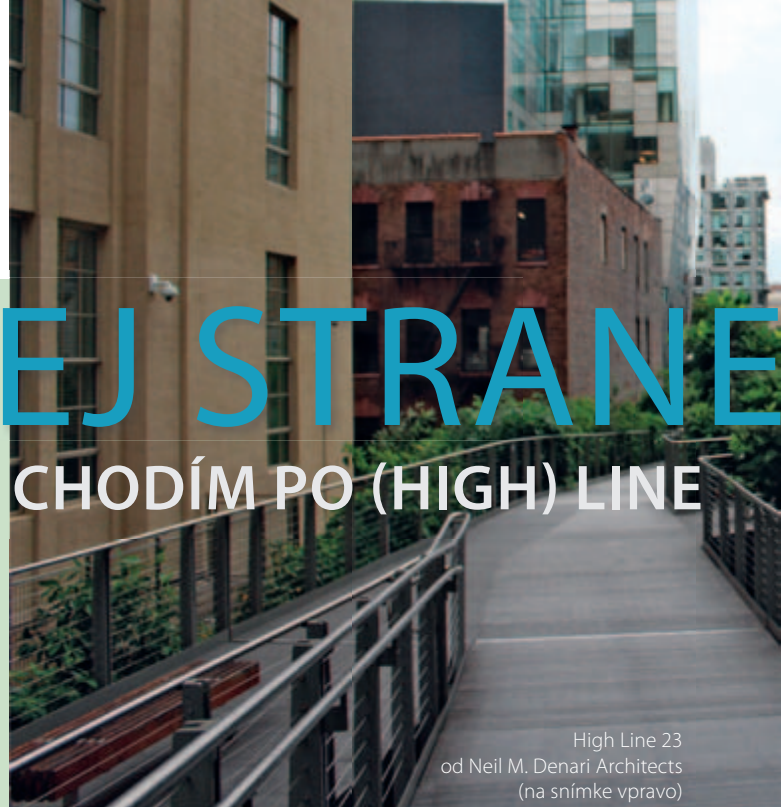
Obloha sa zatiahla. „To budú fotky...“ zalamentovala som na margo dnešného cieľa. Dnes uvidím, zažijem, pochodím, pofotím a budem skúmať jeden z najzaujímavejších počínov revitalizácie mestského priestoru v New Yorku za posledných desať rokov: premenu nadúrovňovej železnice na park. Aj to bol jeden z dôvodov mojej návštevy. Tam, kde to inak nešlo, založili park na dlhom železničnom moste nad mestom. Zachránili pamäť aj ducha miesta.

Premena zanedbanej priemyselnej štvrte na západe Manhattanu na atraktívny mestský priestor je ďalším príkladom tzv. džentrifikácie. Fenomén, známy už v antike, je dnes viac ako aktuálny a sprevádza aj súčasný rozvoj miest. Tak je to aj v tomto prípade – do opustených fabriek sa nasťahovali študenti, umelci a kreatívcia, kvalita bývania bola nízka za nízke nájomné. Ale umelecká scéna pritiahla do štvrte nový život, zatriktívnila ju za cenu rastúceho záujmu investorov. Ceny nehnuteľností išli hore...

Meatpacking District

21 km dlhé koľajisko nadúrovňovej železničnej trate „High Line“ vo výške približne šesť metrov spájalo priemyselné podniky vo West Chelsea s tzv. Meatpacking Districtom medzi 35. ulicou a parkom St. John's Park Terminal. Táto štvrť medzi Hudson Street a riekou Hudson prišla k svojmu menu vďaka dvesto päťdesiatim bitúnikom, ktoré tu fungovali už okolo roku 1900. Dnes ich ostalo už len tridsaťpäť. Štvrť bola však známa aj inak. K jej pochybnej povesti prispela prostitúcia a množstvo nočných klubov. V tmavých kútoch pod hlučnou železnicou boli na to vytvorené priam optimálne podmienky.

Nadúrovňová železnica bola sprevádzkovaná v roku 1932 s cieľom nezaťažovať ulice západného Manhattanu nákladnou vlakovou dopravou. Už v päťdesiatych rokoch jej však začal konkurovať nárast nákladnej automobilovej dopravy a bral jej „zákazníkov“. Železnica bola v prevádzke do roku 1980, ale už predtým niektoré časti trate odstránili. Oblasť sa postupne menila: do opustených fabriek sa nasťahovali umelci, dizajnérske značky, štvrť začala lákať mladých ľudí.

High Line 23
od Neil M. Denari Architects
(na snímke vpravo)

Už v roku 2004 hodnotil New York Magazine túto oblasť ako „New York's most fashionable neighborhood“ a na newyorskej umeleckej scéne zohrávala čoraz dôležitejšiu rolu.

Nasledovali developéri a špekulanti. Trati hrozilo úplné zbrúranie, veď pri stúpajúcich cenách pozemkov bol každý štvorcový meter zaujímavý. Búracie povolenie už bolo na svete, keď sa novo vzniknutej iniciatíve za záchranu High Line, „Friends of the High Line“, podarilo tento proces zastaviť. Neziskovku „Friends of the High Line“ založili Joshua David a Robert Hammond, ktorí žili v susedstve trate. Ich cieľom bolo od začiatku zachovať High Line a zmeniť ju na verejný priestor. Vtedy vznikla fascinujúca myšlienka – vybudovať na bývalom železničnom koľajisku park, ktorý v štvrti chýbal. Inšpirovali sa parížskym projektom „Promenade plantée“ z roku 1993 – nadúrovňovým parkom na bývalej vnútromestskej železnici dlhej päť kilometrov, vedúcej z námestia Place de la Bastille k bulváru Périphérique.

„Friends of the High Line“ uzavreli s mestom NY zmluvu o vybudovaní nového parku a následnej starostlivosti oň. Je to jeden zo svetlých príkladov, keď súkromný sektor prevezme na seba rolu samosprávy a financuje zmysluplný projekt užitočný pre všetkých.

Železničný most sa vinul západom Manhattanu šesť metrov nad terénom (www.wikipedia.org)

Štruktúra povrchov prerastená zeleňou pripomína pôvodné kolajisko

Zákutia s lavičkami sú neodmysliteľnou súčasťou atraktívneho parku High Line

VEĽKEJ MLÁKY

lineárnosťou s jej výhybkami formuje nekonvenčnú pešiu trasu. Lemujú ju veľkorysé vyhlídkové plošiny, ale nájdete aj intímne miesta s vyhlídkou, skryté zraku ponáhľajúcich sa. Tam sa obklopený vôňou prírody stávate nepozorovaným pozorovateľom mesta.

Paradoxne sa kvalita nadúrovňovej železnice, ktorá sa s prehľadom vinula územím bez bariér a križovatiek, preniesla na pohyb chodcov či cyklistov. Už nemusia obchádzať dlhé bloky, postávať na červenu na rušných križovatkách, park im skrátil cestu rozľahlým územím, rýchlejšie a príjemnejšie ho sprístupňuje. Celá réžia architektúry parku je založená na optických a fyzických prepojeniach s okolitým mestom.

Tvorcom parku je newyorský záhradný architekt James Corner v spolupráci s interdisciplinárnym kreatívnym štúdiom „Diller Scofidio & Renfro“. Celý program zelene parku High Line je postavený na tom, aby od januára do polovice novembra bol kvitnúcou záhradou. S dôrazom na toto kritérium a s ohľadom na odolnosť vegetácie v takomto priestore v takejto výške zvolili 210 druhov rastlín, kríkov a stromov. Preto sú medzi nimi aj také, ktoré už v minulosti okolo železničnej trate prirodzene rástli.

Peši a na bicykli

High Line sa stala dobrým nasledovníkom parížskej „Promenade plantée“. Už prvá časť parku sprístupnená v roku 2009 vyvolala senzáciu. Medzitým je takmer 2,4 km dlhý park dokončený a stáva sa cieľom obdivovateľov z celého sveta. Namiesto nákladných vlakov a klepotania železných kolies o koľaje tu dnes určuje rytmus bzukot včiel a chôdza peších, kde-tu začuť zvonček bicykla.

Kolajisko a jeho výtvarná a architektonicko-krajinárska transformácia sa vinie lineárnym parkom. Je jeho nosnou myšlienkou. Reprezentuje pôvodného ducha mosta, modeluje dlažbu, niekde sa transformuje na mobiliár, inde sa mení na zakvitnutú lúku. Svojou

Jedna z atrakcií posledného úseku - "The Spur" v modeli (www.archdaily.com/tag/high-line)

Každé prepojenie z úrovne parku na úroveň mestského parteru predstavuje energiu a potenciál, ktorý sa pričítava k pozitívam tej-toj ulice. Zdevastované uličné priestory pod bývalou železnicou dnes ožívajú, príjemne sa dopĺňajú s nadúrovňovým parkom ako oáza pokoja nad rušným mestom a fungujú ako jedinečný celok.

Momentky z High Line

Obraz architektúry okolo parku tvoria zachované alebo už aj zrekonštruované artefakty priemyselnej architektúry s novou funkčnou náplňou, ktoré sa striedajú s citlivo dokomponovanými novostavbami – určenými najmä na bývanie. Je to príkladné zaobchádzanie s historickým dedičstvom mestského priestoru. To je to jedinečné, charakteristické, neopakovateľné, šité mestu na mieru – jeho vlastná história pretavená do súčasnosti.

Adresa High Line 23 od Neil M. Denari Architects je vynikajúcim príkladom architektúry na bývanie v rezidenčnej štvrti takéhoto typu, v kontakte s priemyselnou architektúrou konca 19. a začiatku 20. storočia.

„Zelená budova“ od architektky svetového mena Zaha Hadid (www.archdaily.com/tag/high-line)

Príležitosť realizovať svoju prvú stavbu v New Yorku dostala pri High Line aj britská architektka iránskeho pôvodu Zaha Hadid. Na 520 West 28th Street v Chelsea dominuje jej futuristický rukopis a predstavuje inovatívny dizajn „zelenej budovy“ – budovy s najvyššími parametrami udržateľnej architektúry.

Obrovské parkovacie zakladače varujú pred mestom (len) pre autá

Fascinujúci pohľad na obrovské viacúrovňové ocelové parkovisko podnietil tvorcov parku, aby na tento vôbec nie esteticky ani funkčne žiadaný spôsob parkovania v meste urobili vyhlídkovú terasu. Priam nás inšpiruje pozeráť sa na kopy železa ako na umelecký originál – a tým aj je. Je svedectvom dnešného zaobchádzania s mestským priestorom a varovným signálom vízie mesta ako mesta pre autá...

Jeden z pohľadov z nadúrovňového parku

Na parapete panoramatického okna nového bytového domu s výhľadom do parku sa hrá malé dieťa. Okno je bez záclon a žalúzií, dieťa bez zábran s nami komunikuje. Ukazuje nám svoju bábiku, privolaná mama nám zamáva. Malá sociálna interakcia vo veľkom meste. Evokuje úsmev na tvári zúčastnených, dobrú náladu, milú spomienku...

Pod High Line otvorili svoje obchody poprední newyorskí dizajnéri

Na konci parku sedíme na schodoch malého amfiteátra. Javiskom je okno do mesta, do štvrte a jej diania. Aktérmi sú obyvatelia mesta v danom priestore. Za oknom prebieha film o meste, všetci sú režisérmi, autormi scenára i predstaviteľmi. Kameramanom je architekt, ktorý zarámoval prierez na mestskú krajinu. Pripomenulo

Ulice pod High Line

mi to „shakkei“ alias zapožičanie si (cudzej) krajiny do architektúry interiéru – pojem z japonskej architektúry. Je to prístup k tvorbe výhľadu do zelene tam, kde je voľný priestor a príroda to najzázračnejšie. V našom prípade je to metaforicky doplnené o „zapožičanie“ si domu, ulice, ľudí, ktorí sa tam pohybujú... zapožičanie si obrazu života v meste do interiéru parku.

Sedíme tu do súmraku. Fascinovaní momentom, zážitkom z rôznych podôb tohto mesta. A to nehladáme na super vydizajnovaný priestor, nemáme výhľad na Sochu slobody – pod nami je obyčajný deň na obyčajnej newyorskej ulici. Myslim na tvorcov High Line – architektov a dizajnérov, na ich myšlienkové pochody, keď skicovali tieto priestory, či do dôsledkov domysleli, aké zážitky a inšpirácie nám tu otvorili...

Výstup na High Line

*If I can make it there
I'll make it anywhere
It's up to you
New York, New York...*

Keď to dokážem tam
Urobím to kdekoľvek
Je to len na vás
New York, New York ...

Frank Sinatra ■

Pohľad z parku - typické newyorské požiarné schodište

Edith Veith

ARÉNA VO VIEDNI

Všetci si radi spomíname na zaujímavú besedu s riaditeľom a hercom Divadla Aréna Jurajom Kukurom, na ktorej nám v marci tohto roka v klube RSKS okrem iného porozprával aj o činnosti tohto divadla. Keďže sme doteraz nemali možnosť uvítať túto scénu vo Viedni, siahli sme po jednej inscenácii z jej repertoáru – RÁNO PO.

Na úvod by som chcela dať aspoň trochu možnosť nahliadnúť do „organizačného zákulisia“ týchto programov. Pri zabezpečení divadelnej sály sme vzhľadom na naše finančné možnosti odkázaní na malé viedenské divadlá s prihliadnutím aj na primerané a prijemne

Nekonvenčná rodina sa stretáva v posteli...

Najnovšiu akčnú komédiu o sexe, láske a rodine – bez facebooku: RÁNO PO významného britského dramatika Petra Quiltera, ktorú v svetovej premiére uviedlo Divadlo Aréna, náš Rakúsko-slovenský kultúrny spolok uvádzal 15. júna 2014 v divadle Theater Center Forum.

Dej komédie sa odohráva počas šiestich mesiacov v posteli jednej nekonvenčnej rodiny. Práve tá posteľ mladému chalanovi zmení život. V dobe, keď mladí ľudia žijú namiesto svojich životov životy svojich virtuálnych alter-eg na sociálnych sieťach, je tu rodina, ktorej ku šťastiu stačí jedna posteľ, ale tá však musí byť kvalitná! Thomas a Kelly sa spoznali v rade na pukance, ráno sa už zobudia v jednej posteli a ďalej všetko beží normálne až do chvíle, keď do spálne nečakane doslova vtrhne frivolná Kellina matka,

v mladosti hipička, a dej ďalej zamotá jej extravagantný, veľmi svojský brat Martin. Thomas vtedy ešte netuší, že to nie je jeho posledné RÁNO PO...

Svojimi sviežimi umeleckými výkonmi a hereckou bezprostrednosťou nás v hlavných úlohách sprevádzala výborná dvojica mladých hercov Daniel Žulčák a Dominika Kavaschová a úlohy matky a jej brata sa s vtípom a bravúrnou komediálnosťou zhostili Dana Košická a Martin Meľo pod adekvátnym režijným vedením Adriany Totíkovej.

Táto tak trochu netradičná, ale výborná komédia interpretovaná v suverénnych a perfektných hereckých kreáciách bratislavských umelcov si vyslúžila dlhotrvajúci potlesk a pranie vzhliadnuť ďalšie, podobné a úspešné inscenácie. ■

Martin, Thomas a matka

Thomas sa rozpráva s matkou svojej priateľky

ambientné prostredie. Tieto divadlá zväčša disponujú len malým javiskom, minimálnym technickým vybavením, a v rámci ich plnej prevádzky nám ponúkajú 1 alebo 2 termíny. Bratislavské divadlá uvádzajú prevažne väčšie, nákladnejšie tituly s viacerými hercami, výpravou scénou, priestorovo a technicky náročné (to je už dnes problém s radošinami), a tým sa veľmi zužuje ich ponuka a možnosť výberu. Ďalej treba zladať termín hercov, ktorí sú plne vyťažení nielen na materskej scéne, prípadne v iných divadlách, ale aj vo filme, televízii či rozhlase, ako aj iné okolnosti. Zorganizovanie divadelného podujatia nám teda dáva čoraz viac zabrať, napriek tomu sa Rakúsko-slovenský kultúrny spolok snaží každý rok pripraviť pre priaznivcov slovenského divadelného umenia aspoň dve predstavenia.

Fotografie: archív divadla Aréna

SÚČASNÝ SLOVENSKÝ FILM | SLOWAKISCHER FILM HEUTE

Rakúsko-slovenský kultúrny spolok venoval dva novembrové večery súčasnému slovenskému filmu. Tento festival slovenského filmového umenia sa konal 21. a 22. novembra v priestoroch klubu Českého spolku Komenský na Sebastianplatz 3. Dva dni – dva krátke filmy – dva celovečerné filmy.

Marko Igonda v hlavnej úlohe filmu Krok do tmy

Výber bol ťažký. Slovenská kinematografia posledných rokov po úpadku filmových ateliérov na bratislavskej Kolibe sa len pomaly stavia na vlastné nohy. Podľa štatistiky Únie filmových distribútorov Slovenskej republiky bolo v rokoch 1993 až 2012 na Slovensku nakrútených dovedna 127 celovečerných filmov. 127 filmov za dvadsať rokov, v priemere šesť celovečerných filmov za rok, čo je naozaj málo. Napríklad v porovnaní s Rakúskom, kde sa len od roku 2006 do roku 2012 natočilo 140 celovečerných filmov a 120 dokumentárnych filmov. Údaje sú porovnateľné, pretože pre obe krajiny je typická príspevková filmová politika zo štátnych zdrojov na kultúru. Na Slovensku disponuje prostriedkami Audiovizuálny fond pod Ministerstvom kultúry SR. Na rok 2015 vyčlenilo ministerstvo na podpornú činnosť fondu predbežnú sumu 6 miliónov eur. Na porovnanie: v Rakúsku bolo na celovečerné filmy v roku 2013 vyhradených 3,7 milióna eur, takže tých slovenských 6 miliónov nie je až tak málo. Problémom na Slovensku bude ale pravdepodobne zháňanie peňazí z iných zdrojov...

je taký vzdialený od reality a možno po jej smrti ostane úplne sám. Ľuboš svoju celú životnú energiu plnú neuveriteľnej empatie ku všetkému živému (okrem ľudí a spoločnosti) vtesnáva do amatérskej fotografickej a filmovej tvorby inšpirovanej jeho fascináciou z prírody. Film získal na medzinárodných festivaloch dokumentárnej tvorby 14 cien.

Juraj Lehotský (vľavo) a Peter Beňovský

Hostom večera bol slovenský filmový režisér Juraj Lehotský, autor celovečerného dokumentu Slepé lásky. Moderátor večera režisér Peter Beňovský vyspovedal svojho kolegu jednak o situácii slovenského filmu, jednak o filme samotnom.

Slepé lásky je film o ľuďoch s hendikepom. S veľmi závažným hendikepom. Hrdinom poviedkového dokumentu chýba zrak. Štyri príbehy o láske medzi nevidomými ľuďmi sú plné prekvapení. Pre diváka s darom zraku

sa otvára svet v hlbokom šere a tme, ktorý v sebe skrýva neuveriteľnú silu fantázie a viery v to, že svet viditeľný je veľmi pozitívny. Učiteľ klavíra a jeho nevidomá žena štrikujúca sveter. Róm a jeho svet oklieštený o možnosti sa zaľúbi do „bielej“ slabozrakkej dievčiny, ktorá jeho lásku napriek konvenciám opätuje. Nevidomí manželia čakajú dieťa. Napriek rizikám sa narodí dievčatko, ktorého zdravý zrak sa stane očami a zmyslom života nevidomých rodičov. Nevidomá tinedžerka sa cez internet zoznami s chlapcom a nemá odvahu priznať sa so svojim hendikepom, žije radšej v predstave, že ju ten chlapec bude ľubiť takú, aká je. Aj lásky nevidomých sú slepé...

Film získal ocenenie na prestížnom medzinárodnom filmovom festivale vo francúzskom Cannes – umeleckú cenu Prix de la CICAÉ.

V sobotu 22. novembra bola úvodným krátkym filmom animovaná opera alebo muzikál z autorskej dielne Katy Kerekešovej „Kamene“. Inovatívne podaný príbeh plný silnej hudby, nespútanej vášne, ale aj strachu je z prostredia kameňolomu, kde pracuje desať mužov. S príchodom ženy šéfa partie sa však veci začínajú meniť... Vynikajúca originálna hudba Mareka Piačeka, ktorý zhudobnil anglický preklad poézie slovenskej poetky Mily Haugovej.

Z animovaného filmu Kamene

Titul filmu Arsy-Versy

Ale vráťme sa k podujatiu. V piatok 21. novembra sa nám predstavil krátky dokumentárny film Arsy-Versy mladého talentovaného režiséra Mira Rema. Arsy-Versy znamená niečo ako naopak, obrátené na hlavu – tak sa javí režisérovi jeho strýčko Ľuboš, ktorý je posadnutý výskumom netopierov. Film dokumentuje jeho životný príbeh aj cez prizmu videnia jeho matky, s ktorou protagonista prakticky od malička nepretržite žije. Matka sa snaží syna pochopiť, od detstva ho vo všetkom podporuje, no zároveň ju trápí, že

Slavomíra Vančová

Film získal okrem iných prestížne slovenské ocenenie „Slnko v sieti“ a na medzinárodnom festivale Fano International Film Festival v Taliansku 1. cenu v medzinárodnej súťaži.

Režisér Miloslav Luther

Celovečerný hraný film Krok do tmy je najnovšou produkciou slovenskej kinematografie. Premiéru mal v júni 2014. Hostom večera bol jeho režisér a scenárista Miloslav Luther, nestor slovenského filmu. Do jeho portfólia patrí trinásť dlhometrážnych filmov a ďalšie dokumentárne diela a filmy pre televíziu, z ktorých film Mário a kúzelník (1976) získal Striebornú nymfu – medzinárodnú televíznu cenu za réžiu na MTF v Monte Carlo.

Najnovší film režiséra Miloslava Luthera je príbehom o ľudských hodnotách, slabostiach a odvahe, vzdore a násilí z obdobia 50. rokov 20. storočia na Slovensku. Ako režisér sám povedal, prizval svojho brata, úspešného kameramana Igora Luthera, k spolupráci na filme, ktorý by odhalil zverstvá tzv. 50. rokov tesne po smrti súdruha Stalina... Film o čase, keď boli obidvaja ešte malí chlapi, keď ich rodičia museli čeliť krutej dobe. Ako mnohé iné celovečerné snímky Miloslava Luthera aj tento vznikol na motívy literárnej klasiky (Mário a kúzelník podľa novely Thomasa Manna, Lekár umierajúceho času podľa románu a scenára Vladimíra Körnera, Triptych o láske podľa poviedok Ladislava Nádaši-Jégého, Život bez konca podľa románu Františka Švantnera). Tentoraz jeho a spoluautora scenára Mariána Puobiša inšpirovalo dielo slovenského spisovateľa Alfonza Bednára Rozostavaný dom. Bednárova novela, ako aj jeho ďalšie diela, bola ostrou a nevítanou kritikou vtedajšieho režimu. K príbehu začatej stavby z nakradnutého sa pridávajú osudy ďalších protagonistov. Hlavný hrdina Martin v podaní vynikajúceho Marka Igonda, bývalý partizánsky veliteľ, lekár sa svojim priamym neúplatným postojom stáva terčom tajnej služby ŠtB. Osudy ľudí v zložitej povojnovej dobe sú poznamenané neslobodou a strachom...

Výborné herecké výkony podali aj Monika Haasová v úlohe Martinovej manželky Evy či Kristýna Boková, Miroslav Donutil, Marián Geišberg, Ady Hajdu, Ján Greššo alebo Boris Farkaš v mikrorole vyšetrovateľa ŠtB.

Čo povedať na záver? Filmy sa premietali v pôvodnom znení s nemeckými alebo anglickými titulkami. Organizátorov veľmi potešilo, že medzi slovensky hovoriacim publikom bolo veľa mladých ľudí a aj nemecky hovoriacich priateľov Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku. Aj týmto skromným podujatím sa darí realizovať veľkú myšlienka stavania kultúrnych mostov medzi slovenskou a rakúskou kultúrou. ■

DANUBE CHALLENGE TENNIS CUP

V sobotu 27. septembra 2014 sa uskutočnil v poradí už 4. ročník tenisového turnaja Danube Challenge Tennis Cup v tenisovej hale Tennis Point vo Viedni. Tento rok sme zaznamenali rekordný počet účastníkov – 110 tenisových nadšencov súťažilo o atraktívne ceny v troch kategóriách: mužská, ženská a zmiešaná štvorhra. Turnaj slávnostne otvoril RNDr. Igor Skoček, prvý tajomník Slovenského veľvyslanectva vo Viedni, ktoré – tak ako po iné roky – prevzalo záštitu nad tenisovým turnajom.

Fotografie: Pasha
Organizačný tím
turnaja s hosťami

Víťzami mužskej štvorhry sa stali Jaroslav Krajčovič z Hlohovca a Miroslav Košťov z Bratislavy, v ženskej štvorhre zvíťazili Eva Wirthová z Bratislavy a Ľubica Kušíková z Bratislavy a v zmiešanej štvorhre Josef Kučírka z Brna

Účastníčky turnaja (zľava): Daniela Grüneis, Slavomíra Kovalíková, Norika Kovalíková a Gabriela Hentschel

Ďalší hráči (zľava): Miroslav Košťov, Jaroslav Krajčovič, Slavomíra Vančová (riaditeľka turnaja), Martin Rychtárik a Jozef Micák

a Eva Filipová z Bratislavy. Cenu Fair Play si odniesla Slavomíra Kovalíková z Prievidze. Turnaj takéhoto rozsahu by nebolo možné zorganizovať bez podpory sponzorov, ktorým patrí nielen moja osobná vďaka, ale aj vďaka celého vedenia Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku. Sú to: American Chance Casinos Česká republika – generálny partner turnaja Lapšanský, s.r.o., Slovensko Wagon service Slovensko Racketvision Rakúsko IPEC, s.r.o. Jutex, s.r.o. Kúpele Brusno, a.s. Divadlo Andreja Bagara v Nitre Jadro Hotel Helenenburg Veľká vďaka patrí aj honorárnemu konzulovi prof. Alfredovi Tombor Tinterovi za vynikajúce víno pre víťazov turnaja.

V neposlednom rade by som chcela poďakovať všetkým spoluorganizátorom turnaja, a to menovite: Vladimírovi Kachlikovi, Vladimírovi Mlynárovi, Arběrovi Shaqirimu, Michalovi Šišanovi, Gabriele Filipovej, Pashovi, ktorý zachytil svojím fotoaparátom najkrajšie momenty turnaja, ako aj hosteskám Zuzke, Nikolke a Ivanke. Myslím, že štvrtý ročník sa veľmi vydaril, všetci boli spokojní, výborne si zahrali tenis, zabavili sa a nadviazali aj nové pracovné, športové i osobné priateľstvá.

Všetci sa už tešíme na 5. ročník Danube Challenge Tennis Cup v roku 2015!

O štvrtý ročník turnaja bol veľký záujem!

Jana Gregor-Rogler

SLOVENSKÝ OPÁL

NÁVŠTEVA MINERALOGICKÉHO ODDELENIA PRÍRODOVEDECKÉHO MÚZEA

Budova Prírodovedeckého múzea (Naturhistorisches Museum) sa práve oblieka do nového šatu. Tento rok dosiahla úctyhodný vek – 125 rokov od prvého outfitu navrhnutého nemeckým architektom Gottfriedom Semperom. Lifting tváre – časti s hlavným vchodom má za sebou, bočné krídla ešte podstupujú peeling a dostávajú novú farbu pod skúsenými rukami reštaurátorov. Nad lešením svietia bielobou obnovené sochy osobností, ktoré majú s prírodou veľa spoločné. Jedna z nich znázorňuje baróna Mikuláša Jozefa von Jacquin. Bol to rodák z Holandska, zomrel vo Viedni, ale pôsobil aj na Slovensku, pretože sa na základe rozhodnutia Márie Terézie stal prvým profesorom banskoštiavnickej akadémie.

Opál Harlekýn

Fotografie: Jana Gregor-Rogler

Vysoká banská škola v Banskej Štiavnici, založená v roku 1763 a neskôr premenovaná na akadémiu, bola prvou banskou školou v Európe a najstaršou technickou školou na svete. Profesorovi Jacquinovi vďačíme za prvé popisy mnohých rastlín, húb a živočíchov, preto jeho socha na streche viedenského Prírodovedeckého múzea drží v ruke kvetinu.

Jacquinov syn Joseph Franz Freiherr sa narodil v Banskej Štiavnici. Pokračoval v otcových šľapajach a venoval celý život biológii. Z výskumných ciest priviezol do Viedne vzácne rastliny. Môžeme ich obdivovať na prechádzke botanickej záhradou, ale aj na obrazoch v Hornom Belvedéri alebo počas mimoriadnych výstav priamo v Prírodovedeckom múzeu, lebo nie sú súčasťou stálej expozície. Vierohodne nakreslil rastliny do cisárskej súkromnej knižnice. Tento rok jeho vlastnoručné kresby vrátilo múzeu v rámci reštitúcie dedičom. Sú zachytené v početných publikáciách a katalógoch.

Pred vstupom do múzea

Pohľadom sa z výšky preniesieme ponad portál nad tri vstupné brány múzea. Zlatý nápis: „Bohatstvu prírody a jej výskumu František Jozef I. MDCCCLXXXI“ vystihuje aj dnešnú úlohu múzea. Táto stredná časť fasády žiari čistotou po čerstvej renovácii, je korunovaná kupolou s bronzovou sochou boha slnka Helia, symbolu svetla, umiestnenej v 60-metrovej výške. Akoby sa múzeu pripravovalo na súťaž krásy medzi ostatnými palácmi na bulvári Ringstrasse. Predtým, ako po niekoľkých stupienkoch schodov vstúpime do múzea, vnímame ešte šírku budovy dosahujúcej 170 metrov a možno si položíme otázku, koľko z tých použitých 16 miliónov tehál ukladali murári z Liptova. Socha Európy vľavo od vchodu je pre mňa nielen znázornením pôvodu vystavených objektov, ale aj symbolom spoločného diela rôznych národností bývalej rakúsko-uhorskej monarchie. Vpravo alegória Ameriky a Austrálie naznačuje, že zbierky presahujú Európu.

Fasáda múzea

Kupola múzea so sochou boha slnka Helia

HARLEKÝN

Vo vnútri múzea

V múzeu sa neubránime pocitu, akoby sme vošli do chrámu. Sakrálna vnútorná architektúra Karla Hasenauera prepožičiava tomuto priestoru takmer duchovný charakter. Obrovská kupola je

vyzdobená neorenesančnými kresbami. Múzeum na návštevníka pôsobí ako katedrála prírodných vied. Elegantné biele schodište vytesali majstri zo šesť metrov dlhých blokov carrarského mramoru. Ako svätci stoja vo výklenkoch balustrády sochy známych výskumníkov a bádateľov. V múzeu je v 39 sálach vystavených okolo 30 miliónov predmetov. Najznámejší exponát je staroveká vápencová soška oblých tvarov Willendorfská Venuša, ktorej vek sa odhaduje na 25 000 rokov.

Pohľad na strop z vestibulu

Interiér múzea

Zbierka prírodnín

Oddelenie mineralógie predstavuje najstaršiu, teda zakladateľskú zbierku viedenského Prírodovedeckého múzea. Pred 250 rokmi kúpil manžel Márie Terézie cisár František Štefan Lotrinský od učenca z Florencie Jána Rittera von Baillou najväčšiu zbierku prírodnín vtedajšej doby v Európe. Obsahovala 30 000 objektov. Cisár bol taký vášnivý zberateľ, že takmer každý deň si ju chodieval pozerať do Leopoldovho traktu v Hofburgu, kde bola vtedy umiestnená. Na jej dopĺňanie mu nebolo nič drahé. Raz kúpil v tých časoch zriedkavý druh slimáka „*Scalaria preciosa*“ za 4 000 guldenov. To bol ročný plat jeho najvyššieho úradníka. Dnes by ulitu takého slimáka kúpil za 1 euro. František Lotrinský poslal spomínaného Mikuláša Jozefa Jacquina až do Antíl a Venezuely, aby mu priviezol okrem živých zvierat do menagerie v Belvedéri aj 50 debien naturálií do mineralogického kabinetu. Cisár rád experimentoval, dokonca sa pokúšal pomocou horiaceho zrkadla z malých diamantov vytvoriť veľké. Podobné pokusy pred ním robil knieža Cosimo III. z rodu Mediciovcov. Od neho pravdepodobne pochádzajú čiastočne zuhoľnatené diamanty dodnes uchovávané v oddelení minerálov Prírodovedeckého múzea. Je zrejme, že pokusy takého druhu sa nevydarili.

Najzaujímavejšie exponáty

Cisárova verná a milujúca manželka Mária Terézia poznala túžby svojho manžela a v jedno ráno

Hlavný vchod do Prírodovedeckého múzea

ho prekvapila kyticou kvetov a insektov z 2 012 diamantov a 761 drahých kameňov. Len hodnota drahokamov a ich spracovania na kyticu sa odhaduje na milión eur. Preto je kytica ako vzácny exponát vystavená v špeciálnej vitríne mineralogického oddelenia.

V tej istej sále v pancierovej vitríne s čiernym pozadím doslova žiari mliečny priesvitný oválny kameň označený ako Opál Harlekýn Slowakei. Názov opál pochádza z gréckeho slova Opallus a znamená farebné zmeny. Opál vystavený v mineralogických zbierkach prírodovedeckého múzea pomenovali Harlekýn pre hru farieb zelenej, modrej, červenej a oranžovej vytvárajúcich akoby dúhu vnútri pekne vytvarovaného kameňa. Našli ho v roku 1775 na dne potoka Olšavka v osade Červenica na východnom Slovensku. V čase nálezu bol ohodnotený na 700 000 holandských guldenov. Je veľký 13 cm, váži takmer 600 gramov a má približne 3 000 karátov. Tento vzácny drahokam spomína v cestopise páter Brown takto: „V zbierkach cisárskeho mineralogického kabinetu sa nachádza neopracovaný drahý opál väčší ako päť.“

Cisár František Lotrinský a jeho zbierka

Portál nad vstupom do zbierky minerálov

Ťažba opálov na Slovensku

Takzvané drahé opály sa ťažili v oblasti Slanských vrchov medzi Zlatou baňou a Červenicom v baniach Dubník už v 16. storočí. Prvá písomná zmienka o drahom opáli ťaženom na území Slovenska je v povolení vydanom v roku 1597 cisárom Rudolfom II. Albertovi Magnusovi z mesta Vratislav v Sliezske. Zlatý vek zažili bane Dubník v rokoch 1845 až 1880, keď si ich prenajal viedenský zlatník Salomon Goldschmidt a po ňom jeho dediči. Goldschmidtovci preslávili slovenské opály vo svete. Spracovávali sa do šperkov v zlatníckych dielňach vo Viedni alebo Budapešti. Teda nadmerná väčšina opálov osadených v klenotoch vystavených tu v pultových vitrínach, ale aj v klenotnici „Schatzkammer“ v Hofburgu pochádza práve z bane Dubník. Od konca 19. storočia sa hrdí ťažbou opálu Austrália a Mexiko. Bane na východnom Slovensku postupne stratili na význame a v roku 1922 ich zatvorili. Súčasný taliansky gemológ Luigi Costantini bol dubníckymi opálovými baňami taký nadšený, že sa rozhodol vrátiť

im aspoň trochu zo zašlej slávy vydaním knihy Slovenský opál - Znovuobjavenie kráľovského drahokamu v roku 2005, čo je obdivuhodné. Po deväťdesiatich rokoch ťažbu opálu v dobývacom priestore Červenica v roku 2012 obnovili.

Obrazy zo Slovenska

Zlatú éru ťaženia opálu na území Slovenska pripomína vo viedenskom múzeu v sále III. Mineralogického oddelenia veľký obraz od Karla Jascha „Opalgrube von Czerwenitz“. Na stene v tej istej sále zaujme aj maľba Adolfa Obermullnera „Springquell bei Rank“ – gejzír Herľany. Pozoruhodný prírodný jav Herľanský gejzír je dnes národná prírodná pamiatka. Erupciu po prvý raz vyvolal v 19. storočí vrt do hĺbky 404 metrov a odvtedy sa opakuje v intervaloch 34 – 36 hodín a trvá 25 minút. V sále IV. nás oslovia ďalšie obrazy s motívmi slovenskej prírody. Pochádzajú od rovnakého autora Eduarda von Lichtenfels. Na jednom vystihol dramatickú atmosféru počasia vo Vysokých Tatrách zobrazením Morského oka na úpätí horských masívov so slnkom odrážajúcim sa na hladine, druhý obraz ponúka pohľad do Dobšinskej ľadovej jaskyne s bizarnými tvarmi ľadu.

Drahý opál z bane Dubník

Mliečny a voskový opál z územia Slovenska

Gejzír v Herľanoch

Ďalšie exponáty zo Slovenska

V pultových vitrínach sály I. mineralogického oddelenia múzea nájdeme aj malé kúsky rudy obsahujúce meď z Banskej Štiavnice (Schemnitz), ale aj zo Španej Doliny (Herrengrund), kde sa meď ťažila už v predhistorickom období 1800 rokov pred naším letopočtom. V 15. storočí získala celý banský revír Thurzovsko-Fuggerovská spoločnosť a vytvorila najväčší podnik na ťažbu aj vývoz medi v Európe. Starala sa o baníkov, ako prvá na svete zaviedla 8-hodinový pracovný čas. Vyťažená meď bola základom mincovníctva v jednej z najstarších dodnes existujúcich mincovní na svete – v Kremnici. Z takzvanej čiernej medi sa separovalo striebro. Z cementačných vôd zo Španej doliny sa vyrábala zelená farba, ktorú používali slávni maliari v období gotiky a renesancie. Posledná meď bola v Španej Doline vyrobená v roku 1985. V prípade záujmu o návštevu Múzea medi v Španej Doline vám na požiadanie otvorí majster Baníckeho bratstva Herrengrund a porozpráva vám o dávnej a slávnej histórii baní.

V strede pultovej vitríny je vystavené aj zlato z kremnických zlatých baní, kde sa ťažilo už pred 1000 rokmi. Z vyťaženého zlata sa vyrábali zlaté dukáty, takzvané florény, obľúbené v celej Európe. Mestu sa hovorilo zlatá Kremnica. Hoci zlatá ani strieborná ruda nie sú celkom vyčerpané, boli aj bane v Kremnici a okolí pre pokles prosperity v roku 1970 zatvorené.

Pri prehliadke miestností s mineralogickými zbierkami pociťujem na jednej strane radosť z objavenia stôp Slovákov, hrdosť na slávnú minulosť, ale aj tak trochu smútok za jej pomínutím. Pokúšam sa teda myslieť na budúcnosť a napríklad na nedávno otvorené digitálne Planetárium. Je to nová atrakcia Prírodovedeckého múzea, ktorá umožní návštevníkovi zažiť simulovanú nočnú oblohu. Pozorovať hviezdy akoby na dlani a cítiť sa ako vo vesmíre, určite povznesie nad starosťi všedných dní. ■

Použitá zdroje:

Stefanie Kruspel:

„Das Naturhistorische Museum Wien als Gesamtkunstwerk“

www.opalovebane.sk

Naturhistorisches Museum in Wien und der Opal aus der Slowakei
 – Das NHM zählt mit rund 30 Millionen Sammlungsobjekten zu den bedeutendsten Naturmuseen der Welt. Das Museum wurde im Auftrag von Kaiser Franz Joseph I. vom Hofärar nach den Entwürfen von Gottfried Semper und Karl Freiherr von Hasenauer an der 1865 eröffneten Wiener Ringstraße gegenüber der kaiserlichen Hofburg errichtet und am 10. August 1889 eröffnet. Die Mineraliensammlung des Museums ist aufgrund ihres Reichtums an Objekten aus Vorkommen des ehemaligen Staatsgebietes der Österreichisch-Ungarischen Monarchie international bedeutsam. Das Highlight dieser Abteilung ist der Blumenstrauß aus Edelsteinen, den Maria Theresia ihrem Gatten Franz Stephan Mitte des 18. Jahrhunderts zum Geschenk gemacht haben soll. Im gleichen Saal IV in einer gepanzerten Vitrine strahlt buchstäblich ein milchiger, durchscheinender ovaler Stein, der als Opal Harlekin Slowakei bezeichnet wird. Er wurde 1775 am Flussgrund der Olšavka in der Siedlung Červenica in der östlichen Slowakei gefunden. In der Zeit des Fundes wurde sein Wert mit 700 000 holländischen Gulden eingestuft. Der Stein ist 13 cm groß, er wiegt annähernd 600 g und hat nahezu 3000 Karat.
 (Vgl. Wikipedia)

Morské oko vo Vysokých Tatrách

BEATLES, LYŽE A SNEH

Fotografie: ©Obertauern

Zdá sa vám táto kombinácia nereálna? Nuž, fanúšikovia legendárnej skupiny veľmi dobre vedia, kam mierim. Písal sa rok 1965 a štvorica dlhovlasých chalánov nakrúcala svoj druhý film *Help!* V bláznivej hudobnej komédii ich naháňa orientálna náboženská sekta vedená veľkňazom Clangom. Beatles sa pred svojimi prenasledovateľmi snažia ukryť dokonca aj v Alpách. Na nakrútenie týchto scén potreboval režisér Richard Lester miesto, kde bude mať istotu, že tam bude sneh. Filmári sa rozhodli pre Rakúsko. A viete, v ktorom rakúskom lyžiarskom stredisku je najväčšia pravdepodobnosť, že tam nasneží, aj keď inde bude len mierna zima? Je to Obertauern – aj dnes jedno z najnavštevovanejších stredísk zimných športov, nachádzajúce sa v Spolkovej republike Salzburg. A keďže sa tu nachádza v blízkosti aj jazero a železničná stanica, ktoré si tiež vyžadoval scenár filmu, o mieste nakrúcania bolo rozhodnuté.

„Yeah, yeah, yeah!“

Tento povyk, známy z prvého filmu Beatles „A Hard Day's Night“, sa 13. marca 1965 ozval z hrdiel fanúšičiek, ktorých prišlo päťtisíc na letisko v Salzburgu, aby o 14.10 hod. privítali svoje idoly pri vystupovaní z lietadla. Na letisku bol síce vyhlásený výnimočný stav, ale našťastie žiadna mladá dáma neodpadla, takže nachystané

kýble s vodou ostali nepoužitú. Kým ešte tie najoddanejšie fanúšičky vrúcne bozkávali zasneženú zem, po ktorej hudobníci prešli, títo nasadli do pripraveného autobusu a vybrali sa na cestu do Obertauernu, kde – vo výške 1 700 metrov nad morom – spolu so svojim manažérom Brianom Epsteinom dúfali, že aspoň trochu uniknú masám svojich prívržencov. V 60. rokoch boli tieto miesta ešte dosť zaspaté, žiadne div, že niektorí miestni si spočiatku mylili dlhovlasých hudobníkov so ženami...

Nástup dabléro

Na nasledujúci deň hneď ráno sa malo začať s prvou klapkou, ale ejha! Ukázalo sa, že sa nikto z členov skupiny nevie lyžovať! Iba John Lennon vedel tak trochu stáť na lyžiach. A tak na scénu museli nastúpiť dabléri – štyria mladí domáci učelia lyžovania. Samozrejme, že hneď dostali rovnaké kostýmy a tiež parochne, ktoré špeciálne na nakrúcanie zhotovila kadernička skupiny Betty Glasow. Keď štvoricu mladých lyžiarov vizážisti našminkovali, nasadili si na nos čierne okuliare a už sa mohli v tmavých, dlhých plášťoch spúšťať na lyžiach dolu svahom držiac pri tom v rukách fakle, skákať cez zasnežené bubny alebo sa schovávať za stromami... tak, aby si potom diváci v kinách mysleli, že to sú John, Paul, Ringo a George. No tí sa len tak akože postavili na lyže alebo korčule a nanajvýš sa spustili dolu kopcom na snežných boboch. Všetci boli spokojní, a domáci mladíci tiež, veď za jeden deň nakrúcania dostávali po 1 000 šilingov, čo bol vtedy veľmi pekný peniaz, a okrem toho mohli takmer dva týždne tráviť so slávnou kapelou 24 hodín denne a pozorovať ich úplne zblízka.

Nezabudnuteľný koncert

Do histórie Obertauernu sa zapísal aj jeden večer, keď asistent réžie Clive Reed oslavoval svoje narodeniny v hoteli Marietta, kde bol ubytovaný filmový štáb. Dodnes sa trajú legendy o tom, koľko fliaš whiskey sa vtedy pootváralo... Okolo jednej po polnoci vyskočili Beatles na pódium, kde predtým hrala hotelová kapela, a spustili niekoľko svojich najväčších hitov. Publikum sa postupne dostávalo až do takého varu, že sa na recepciu hotela chodili sťažovať hostia v pyžame na rušenie nočného pokoja. Bilancia na nasledujúci deň síce veľmi lichotivá nebola,

o.i. roztrhané struny na klavíri, rozbité bubny, poškodené reproduktory a pod., ale obyvatelia Obertauernu sú na túto nezabudnuteľnú noc aj tak hrdí, pretože to bol prvý a zároveň jediný koncert skupiny Beatles v Rakúsku! Povráva sa tiež, že keď majiteľ hotela žiadal náhradu za spôsobené škody, manažér Epstein pohotovo odpovedal: „Okay, ale vy musíte zaplatiť za dvojhodinový koncert Beatles!“ Samozrejme, že hneď bolo po probléme...

Obertauern dnes

Aj v súčasnosti patrí lyžiarske stredisko Obertauern k najvyhľadávanejším v Rakúsku a poznajú ho aj lyžiarski nadšenci zo Slovenska. Domáci tvrdia, že tu sa nosia lyže vždy pripnuté na nohách, nikdy sa nemusia nosiť na pleci! Aj dnes si pamätníci spomínajú s úsmevom na nakrúcanie úspešného filmu. A pripomína to nielen fotografia na obale platne *Help!*, ktorá tu bola nasnímaná. Fanúšikovia Beatles sem stále prichádzajú a v hoteli Edelweiss si žiadajú, aby ich ubytovali v tých istých izbách, kde pobývali slávni hudobníci (mimochodom sú to izby č. 502, 503, 504 a 505!). Dajú sa nájsť aj fotografie z nakrúcania či dokonca obedňajšie menu z 15. marca 1965 aj s podpismi nezabudnuteľných hudobných legend. Vďaka filmu *Help!* si Obertauern vytvoril nový imidž a dostal sa do medzinárodného povedomia. Ak ste sa aj vy rozhodli počas tejto zimnej sezóny navštíviť toto lyžiarske stredisko, počítajte s tým, že sa s témou Beatles stretnete takmer na každom kroku. Veď na budúci rok bude významné jubileum – 50 rokov od nakrúcania! A pretože Rakúšania vedia každú významnejšiu udalosť premeniť na turistickú atrakciu, môžete sa tešiť na rôzne výstavy a iné podujatia, pričom ako highlight sa na 17. marca 2015 pripravuje Beatles-muzikál „All you need is love“. A možno niekde na svahu alebo v hotelovej kaviarni stretnete Herberta Lürzera, ktorý pred 50 rokmi bol dablérom Paula McCartneyho, a ochotne vám porozpráva, ako – sľaby slávny Paul – rozdával dokonca aj autogramy, i keď radšej nečitateľné... A nech vás neprekvapí, ak nájdete niekde vonku klavírne krídlo značky Bösendorfer, ktoré sa vtedy vytiahlo z hotela do snehu, aby vznikli legendárne fotografie legendárnej skupiny...

Ingrid Žalneva

Viac informácií na: <http://www.salzburgerland.com>

Vianoce s knihou | Zu Weihnachten ein Buch

Antológia štrnástich súčasných slovenských prozaikov *Die schöne, kalte Freiheit*, ktorú zostavila Daniela Humajová a vlani vydal Rakúsko-slovenský kultúrny spolok, ponúka naozaj reprezentatívny výber modernej slovenskej prozaickej tvorby. Puncom kvality je aj Pavel Vilikovský ako autor úvodného slova či akéhosi pozhňania knihe na cestu do sveta. Zostavovateľka v pomerne úzkom výbere ponúka čitateľom pestrú skladbu rôznorodých hlasov, rozličných poetik autorov, ktorí jedinečným spôsobom odokrývajú zmyslenie ľudí na Slovensku po roku '89. Dvojazyčné slovensko-nemecké vydanie próz slovenských autorov predurčuje túto knižku na vhodný darček nielen pre čitateľov, ktorí si chcú vychutnať umelecký jazyk v origináli, no zároveň je skvelou príležitosťou predstaviť súčasnú slovenskú literatúru aj ich nemecky hovoriacim priateľom.

Die Anthologie der 14 zeitgenössischen slowakischen Prosaiker „Die schöne, kalte Freiheit“, die letztes Jahr vom Österreichisch-Slowakischen Kulturverein herausgegeben wurde, bietet eine wirklich repräsentative Auswahl der modernen slowakischen prosaischen Schaffung. Als Qualitätsstempel wirkt Pavel Vilikovský als Autor der einführende Worte bzw. einer Art Segnung des Buches für seine Reise in die Welt. Von Humajová zusammengestellt, bietet das Buch in einer engen Auswahl eine bunte Komposition vielfältiger Stimmen und verschiedener Stile der Autoren, die auf einzigartige Weise die Mentalität der Menschen in der Slowakei nach dem Jahre 1989 enthüllen. Die slowakisch-deutsche Ausgabe macht das Buch zu einem idealen Geschenk nicht nur für jene Leser, die sich an der künstlerischen Sprache im Original erfreuen möchten, sondern ist gleichzeitig die Gelegenheit, die zeitgenössische slowakische Literatur auch dem deutschsprachigen Publikum näher zu bringen.

Milé deti,

keď som bola malá, tak bývali parádne zimy, a to aj u nás v meste! Len čo sme si urobili úlohy, pod'ho rýchlo von! Chalani do dievčat hádzali snehové gule, ani sme sa na nich nezlostili, len sme sa stále chichúňali, dobre sme my vedeli, že chcú, aby sme si ich všimli. Po slovensky sa to povie, že sa chlapani zaliečali. Všetci my sme im tiež nasypali spíšku snehu rovno za golier! Pred naším panelákom sme mali šmykl'avku, ktorá sa každým dňom predlžovala. Do čerstvo napadanej snehovej prikrývky sme vyšliapavali zaľúbené odkazy, po kolená sme sa brodili v kopách snehu popri očistenej ceste, zo striech sme kradli cencúle a vycucávali z nich tie zamrznuté kvapky vody. Krásne z toho mrzol jazyk! Domov sme sa vracali mokří a premrznutí, no keď sme v predsieni z rúk sťahovali premočené rukavice, líca nám začali horieť od toho, ako sme sa zrazu ocitli v teple.

Taká zima s poriadnou snehovou nádielkou sa mi páči a každý rok dúfam, že zase raz príde. Vlni nám to vôbec nevyšlo, nechápem, prečo sa Perinbabke akosi nechce natriasať tú jej snehovú perinu. A keď ňou aj potrasie, tak nad druhou zemskou pologuľou! Milé deti, prajem vám i sebe, aby to v tomto roku konečne vyšlo, aby sme si opäť raz mohli poriadne užiť snehu!

Vaša Ina

Jeseň u nás v SOVe

Milí čitatelia,

jeseň bola v spolku SOVA tento rok naozaj veľmi pestrá, príjemná, veselá a dokonca aj sladká. To určite potvrdia všetci tí, ktorí s nami v spolku strávili niektoré septembrové, októbrové a novembrové víkendy.

O sladkú chuť sa zaslúžila Perníková chalúpka – divadelné predstavenie pani Kramárovej a skutočne umelecky maľované slovenské medovníčky od Cilky Kerschovej. Hmm, už len pri spomienke na ne sa mi zbiehajú v ústach slinky.

Prezradím vám, že takéto fantastické medovníčky si v spolku vymaľujeme na budúci rok znova, v máji – pre naše milé mamičky.

V spolku býva cez víkendy aj veľmi veselo. Každú sobotu doobeda sa tam na hodinách slovenčiny zaplnia obidva veľké stoly ceruzkami, výkresmi, zošitmi s vybranými slovami, čítankami a celá miestnosť ožije veselým ruchom a džavotom. Sobotu za sobotou sa v spolku vystrieda kopec malých aj veľkých usilovných žiačikov, ktorí sa rozhodli popasovať s tou našou nie najjednoduchšou slovenskou rečou. Že je slovenčina naozaj najťažší jazyk na svete, si nedovolím tvrdiť, ale podľa všetkého hlavne tá písomná podoba dá našim malým školákom poriadne zabrať.

Foto: Ľubomíra Wimmer-Pastorková

Pani učiteľka Kolek vysvetľuje, aký je v slovenčine dôležitý dlžeň

Naštastie majú s nimi naše pani učiteľky Majka Kolek a Cilka Kersch zľutovanie, takže zatiaľ prepadli zo slovenčiny len dvaja drobci na schodoch, troch (pre)padol záchvat smiechu a jeden malý drobec (pre)padol zo stoličky. Ale aj tento problém sme už vyriešili. Najmenší školáci dostali nové mini stoličky ako pozdrav zo škôlky Kindergarten Glücker, ktorú vedie Slovenka Otília Flieger. Kontakt: 0650/ 614 15 70, kindergarten.gluecker@gmx.at, takže nové prepadnutia už určite nehrozia.

No nielen na hodinách slovenčiny vládne v spolku veselá nálada.

Naposledy sme sa poriadne nasmiali spolu s Pavlom Plechlom, slávnym vynálezcom z divadla Zanzara, ktorý nám porozprával neuveriteľné príbehy o svojich prevratných vynálezoch. Predstavte si, že sa v lese stretol so smutnou vílou, ktorá od smútku zavýjala ako siréna, no a jeho super automatický rozveseľovač tú sirénu dokázal zastaviť. Alebo

Spoločný hokus-pokus

ako si poradil so zlou ježibabou, ktorú svojim vynálezom roztancoval. Strašidelné strašidlo rozosmial takmer do puknutia a od smiechu sa nevedelo ani zastaviť. No a s drakom sa porátal jednoduchými slovenskými detskými rýmovačkami. Kto by to len povedal, že taký veľký drak má alergiu na rýmy? To teda bola paráda. Naš slávny vynálezca v každom dob-

Fotografie: Elena Mandik

Nebojíme sa ani najstrašnejšieho strašidla

rodružstve prejavil pohotovosť a dôvtip. A to najlepšie – naučil nás svoje čarovné pesničky. Spomínate si na tieto?

Keď ja spustím krik, nezostane tu nik.
Keď ja spustím rev, zľakne sa aj lev.

Smiech je na všetko najlepší liek.
Najlepší liek na každý pech.
Tak neplač nad rozliatym mliekom.
Len kútik úst zdvihnúť skús.

Začiatkom novembra na naše okienko zaklopala aj Perinbabka. Niekde poprášila kopce len cukrovou pokrývkou, ktorá sa medzičasom stihla roztopiť, ale v Alpách poriadne vyprášila periny a dôstojne otvorila rakúsku lyžiarsku sezónu. No a nám vo Viedni porozprávala krásny príbeh Jakuba a Alžbetky. Perinbaba prilákala do divadla Brett veľa zvedavých divákov, takže sála skutočne praskala vo švíkoch.

Kto by nepoznal Jakubiskov filmový príbeh Perinbaba – rozprávku o odvekej túžbe človeka po šťastí, porozumení a láske, snahe prekonať ťažkosti a zvíťaziť nad smrťou. Rozprávku, ktorá praniejuje chamtivosť a túžbu po rýchlym zbohatnutí.

KREATÍVNY TANEC

Prvé vystúpenie

Dievčatá z krúžku Kreatívneho tanca pri spolku SOVA majú za sebou prvé úspešné vystúpenie. Na mikulášskom večierku sa predstavili tancom „V ľadovom kráľovstve“ a zaspievali koledy. Dve skupiny tanečnic (mladšie vo veku 3 – 5 rokov a staršie od 6 do 8 rokov) trénujú usilovne každý pondelok. Pani učiteľka

Fotografie: Elena Mandik

Foto: Milena Straková

Elena Repka so svojimi malými tanečnicami

Mag. Majka Petrovičová, ktorá tanečné hodiny sprevádza na klavíri, sa dievčatám venuje aj ako lektorka spevu. A hoci repertoár krúžku tvoria tanečné etudy v štýle klasického aj ľudového tanca, tancovanie na živú hudbu je pre dievčatá nová pozitívna skúsenosť. Pravidelné stretávanie sa, možnosť kreatívne sa tancom a hudbou vyjadriť, a samozrejme snívanie o ďalších spoločných vystúpeniach, vytvára medzi dievčatami a rodičmi vzácnu skúsenosť priateľstva. ■

Elena Repka

Perinbaba za klavírom, Jakub uteká pred Zubatou...

Divadelný súbor HUGO, 60-členný umelecký kolektív z Ilavy a okolia, ktorý vedie pán Andrej Škvaro, nám predviedol tento rozprávkový príbeh netradičným spôsobom. Krásne kostýmy, chytľavá muzikálová hudba, folklórne tance, cigánske čardášové motívy, fantastickí tanečníci z folklórneho súboru Mladosť a vynikajúci interpreti upúťali pozornosť od prvého momentu. Perinbaba nám svojím dobrým srdcom a šťastnou zimnou rozprávkou otvorila vo Viedni adventný čas.

Za to členom súboru HUGO patrí srdečná vďaka!

V predvianočnom období čaká na našich najmenších ešte jedno milé prekvapenie.

Mikulášske divadelné predstavenie – kreatívne a sviežo interpretovaný príbeh o troch kamarátoch, sprevádzaný humorom a nečakanými situáciami. Možno si niekto z našich spolkových mládežníkov spomenie, ako sme sa na príbehu o troch prasiatkach zabávali vo zvolenskom divadle pred 10 rokmi ako účastníci jarného tábora v Detve. Tak trochu oprášení si ho tentoraz vychutnajú naši malí diváci vo Viedni.

Prajem Vám krásne Vianoce a teším sa, že aj v novom roku zase medzi nás prídete! ■

Elena Mandik

Divadelný súbor HUGO sa lúči s publikom

Milé deti a dospeláci!

V septembri začal náš babyklub zase na plné obrátky spievať, tancovať a hrať sa. Niektorí ste to už s nami skúsili, tých, ktorí váhajú, srdečne pozývame.

Už v septembri sme mali bábkové divadlo z Bratislavy a hneď po skončení úsmevného príbehu sme mohli ohmatať a vyskúšať bábkové figúrky.

Nedávno prijala naše pozvanie Dana Mališová, ktorá nám ukázala, ako sa dajú vyrobiť netradičné adventné kalendáre. Hneď sme si to aj vyskúšali. Potom sme zas

Foto: Miriam Čilliková

Detičky so svojimi zmizkovými výtvarmi

s Inge Žalnevou vytvárali krásne vianočné pohľadnice z čajových obalov, ale aj s modrým tušom a zmizkom. To sa páčilo hlavne tým najmenším a na tmavomodrú oblohu „vymizikovali“ hviezdy, kométy, srdiečka a snehuliakov.

Čoskoro sa spolu rozlúčime s rokom 2014 a pri vianočných koláčikoch si navzájom povymieňame recepty, zaspievame koledy a bude nám tak krásne, predvianočne...

Prajem vám veľa zdravia a teším sa na vás v novom roku 2015! ■

Vaša Miriam

Foto: Ľubomíra Wimmer-Pastorková

Na stretnutiach v babyklube si spoločne zaspievame i zatancujeme

Peter Mondik

PEKLA

PO STOPÁCH JÁCHYMOVSKÉHO

Od Mariánskych Lázní smerom na Karlove Vary sme prechádzali rýchlostnou cestou E 48 pozdĺž Slavkovského lesa, od mestečka Ostrov nad Ohří sme pokračovali cestou č. 25. Ocitli sme sa na úpäti Krušných hôr. Cesta najprv len mierne stúpala, neskôr sa vinula lesom čoraz strmšie, až nám tabuľa oznámila, že sme dosiahli náš cieľ: Jáchymov.

Momentky pripomínajúce neslávnu históriu Jáchymova

Fotografie: Peter Mondik

Jáchymov (St. Joachimsthal) je staré banícke mesto založené v roku 1516. Už v tej dobe sa tu ťažilo striebro, z ktorého sa vyrábali mince nazvané jáchymovský tolar (z nem. thaler, taler, dolnonem. daler), čo je vlastne skrátenejší názov miesta Joachimst(h)al, teda Jáchymovská dolina. Odtiaľ pochádza aj názov amerického platidla – dolára. Osudovým objavom, v pozitívnom ale aj negatívnom význame, sa stala uránová ruda. Jej ťažba najprv prispela k veľkému rozkvetu mesta koncom 19. a začiatkom 20. storočia. O niekoľko desaťročí neskôr sa Jáchymov stal neslávne známym masovou ťažbou uránu, na ktorú v rokoch 1948 – 1961 využívali najmä politických väzňov a obeť tzv. víťazného februára 1948 z celého vtedajšieho Československa. Pracovalo tu v neľudských podmienkach približne 70 tisíc väzňov, hoci presné čísla sa už asi nikomu nepodarí zistiť. Do pracovných táborov na celom Jáchymovsku denne privážali autobusmi vysokoškolských profesorov, umelcov, lekárov, učiteľov, roľníkov, kňazov, skrátka všetkých tých, ktorých revolučné tribunály v Čechách a na Slovensku označili za triednych nepriateľov a rozvracačov nového, pokrokového zriadenia. V nepredstaviteľných podmienkach vyťažili tisíce ton uránu a v podzemí vyrazili 1100 km chodieb. Urán na začiatku studenej vojny súrne potreboval Sovietsky zväz na výrobu atómovej bomby. Nejaké tragické ľudské osudy pri jeho ťažbe alebo dokonca straty na životoch predstaviteľov vtedajšieho režimu nezaujímali.

Príchod do Jáchymova

Prvé, čo mňa a moju manželku po príchode do Jáchymova upútalo, boli veľké liečebné domy. Jednoducho, nedá sa nevšimnúť si ich, sú dominantou mesta. Ponúkajú liečbu najmä pohybového ústrojenstva

Pohľad na Jáchymov z náučného chodníka

pomocou radónovej vody. Najväčší a najimpozantnejší liečebný dom je Radium Palace. Otvorený bol ešte za čias rakúsko-uhorskej monarchie v roku 1912. Minuli sme kúpeľné domy, prešli kruhovým objazdom a ocitli sme sa v celkom inej, oveľa zanedbanejšej časti mesta. Je vidieť, že Jáchymov má za sebou neľahké 20. storočie a rany z minulosti sa dodnes nepodarilo zahojiť. Na hornom okraji mesta sa nachádza radnica s mestským úradom. Na prízemí v informačnom centre nám ochotná pracovníčka odpovedala na všetky naše otázky a vybavila nás mnohými praktickými príručkami a informáciami o Jáchymove a okolí. Pri mestskom úrade sa začína aj turistický chodník „Jáchymovské peklo“, ktorý vytvorili členovia Baníckeho spolku Barbora v Jáchymove v roku 1999 za príspevania Klubu českých turistov v Karlových Varoch.

Na trase „Jáchymovského pekla“

Prvou zastávkou je Kostol svätého Jáchyma. Pred ním vytvoril akademický sochár Roman Podhráský krížovú cestu z kameňov na pamiatku obetí tunajších komunistických koncentračných táborov. Do každého kameňa je vytesaný názov pracovného tábora alebo uránovej bane z 50. rokov. Kostol sv. Jáchyma stál uprostred vtedajšieho jáchymovského pekla a bol očitým nemým svedkom nespočetných ľudských tragédií. Keby vedel rozprávať, iste by vyrozprával mnoho tragických príbehov z tých čias. Vedľa kostola pokračuje štátna cesta na neďaleký hraničný priechod Boží Dar do Nemecka. Na kopci na druhej strane cesty sa nachádza šachta Svornosť. Vďaka vopred dohodnutému termínu sme si ju mohli pozrieť aj znútra. Osem poschodí siaha až do hĺbky

Kostol sv. Jáchyma

Jeden z kameňov krížovej cesty

600 metrov. V minulých storočiach sa tu ťažili rôzne vzácne nerasty. Zviezli sme sa na najnižšie poschodie, kde koncom 40. a v 50. rokoch minulého stor. v ťažkých podmienkach pracovali odsúdení z komunistických lágrov na ťažbe uránu. Ťažbu zastavili začiatkom 60. rokov po vyťažení celej zásoby vzácnej suroviny. Dnes sú výhradným majiteľom ťahty Svornosť Liečebné kúpele Jáchymov. Na najnižšom poschodí sú umiestnené čerpadlá, ktorými sa z troch rôznych prameňov čerpá radioaktívna radónová voda a priamo sa privádza do jednotlivých liečebných domov. Takisto sa tu nachádzajú prístroje na zaznamenávanie zemetrasenia aj v tých najvzdialenejších končinách sveta. Šachta Svornosť je v prevádzke už od roku 1525 a je najstaršou fungujúcou hlbinnou baňou v Európe. Zároveň je druhou zastávkou náučného chodníka „Jáchymovské peklo“. Ten vedie ďalej strmo do blízkeho lesa. Asi po 10 minútach chôdze sme prišli k tzv. Mauthausenským schodom alebo Schodom smrti, ako ich vtedajší trestanci nazývali.

Po Schodoch smrti

Tieto schody spájali koncentračný tábor Svornosť (založený 4. 12. 1949) s rovnomennou ťahtou ležiacou pod ním. Tadiaľto chodievali trestanci denne do práce a z práce. Spolu 160 schodov bolo obohraných po oboch stranách ostnatým drôtom a na ich hornom a dolnom okraji stáli strážne veže. Mnohých z väzňov, ktorí sa tu pokúsili o útek, zastrelili. Od rekonštrukcie Schodov smrti uplynulo už 15 rokov a bohužiaľ si odvtedy zrejme nikto nedal námahu s ich udržiavaním. V súčasnosti sú znova v stave, ktorý by nutne vyžadoval opätovnú obnovu. Schodmi sme sa dostali na miesto bývalého tábora Svornosť. Odtiaľ sme postupovali náučným chodníkom hustým lesom ďalej do kopca. Na chodníku dlhom 8,5 km je dovedna 12 zastávok, sú medzi nimi napr. miesta bývalých táborov Nikolaj, Eliáš, Rovnosť, bývalá ťahta Eduard a napr. aj pozostatky hradu Freudenstein s výhľadom na okolie. Neuvidíte tu však už žiadne baraky alebo zachované objekty táborov z tých čias. Po zastavení ťažby uránu a zrušení táborov sa komunisti pochopiteľne snažili čo najviac zmazať stopy svojich zločinov. O ďalšie zahľadenie stôp sa postarala samotná príroda. Dnes sa na týchto miestach nachádzajú väčšinou už len husté ihličnaté lesy Krušných hôr, kde-tu nejaká chatová osada, haldy zeminy ako zvyšky po banskej činnosti, zarovnaná plocha v strmom teréne, na ktorej niekedy stál pracovný tábor. Napriek tomu už samotná prítomnosť na týchto miestach vo mne vzbudzovala neopakovateľné pocity a vracala ma v myšlienkach do čias pred 60 rokmi.

Pracovný tábor

Keď chcete získať predstavu, ako takýto komunistický lágér vyzeral, odporúčam návštevu tábora Vojna v Lešeticiach pri Příbrame v stredných Čechách (www.muzeum-pribram.cz). Časť bývalého uránového tábora tam zrekonštruovali a v roku 2005 sprístupnili verejnosti. Nachádzajú sa tam napr. ubytovací barak, budova veliteľstva, ošetrovňa, kultúrny dom, kuchyňa ako aj podzemný bunker s tzv. „korekciou“, kde boli väzni vystavovaní mimoriadne brutálnym spôsobom trestu. Pracovníci múzea vás prevedú táborom (v češtine alebo hoci aj v nemčine), pričom si aj sami môžete prezrieť dokumenty z doby, v ktorej boli odsúdené celé skupiny obyvateľov len preto, lebo mali smolu a vtedajšia moc ich považovala za triednych nepriateľov.

Po návrate do východiskového bodu náučného chodníka v Jáchymove sme si ešte prezreli miestne múzeum v budove Kráľovskej mincovne, ktoré návštevníkov podrobne zoznami s nesmierne bohatou históriou tohto kraja. Medzi stále expozície patrí aj výstava „Pracovné tábory na Jáchymovsku“. Počas ťažby uránu v 50. rokoch bol celý Jáchymov uzavretou zónou, do ktorej sa bez povolenia nemohlo vstupovať a množstvo pôvodných obyvateľov muselo Jáchymov opustiť. Zanechali tu svoje domy a majetok. Na prvý pohľad sa dnes dá usúdiť, že sa väčšina z nich vzhľadom na nedostatok pracovných miest po zastavení ťažby v okolitých baniach už naspäť zrejme nevrátila. Najmä horná časť mesta pôsobí veľmi smutným dojmom: jeden zanedbaný, neobývaný dom za druhým.

Šachta Svornosť

Veža smrti

Na ceste medzi Jáchymovom a Ostrovom nad Ohří je odbočka do obce Vykmánov. Tu sa nachádzali pracovné tábory Vykmánov I a Vykmánov II (prvý z nich bol zriadený 1. 3. 1949). V súčasnosti je tu sprístupnená tzv. Veža smrti. V nej pracovali politickí väzni, najmä príslušníci cirkvi. Uprostred mračen radioaktívneho čierneho prachu ručne triedili uránovú rudu. Bez akýchkoľvek ochranných prostriedkov. Veľká časť tých, ktorí napriek týmto podmienkam prežili a boli prepustení, zomrela neskôr na rakovinu alebo iné ťažké ochorenia. Vo Vykmánove zriadilo ministerstvo spravodlivosti v júni 1949 stanicu Zboru väzenskej stráže Ostrov. Keď sme sa na späťcestnej ceste v smere od Jáchymova približovali k mestu Ostrov, ktorým v tých krutých časoch všetci títo nešťastníci prechádzali, upútala nás veľká reklama Hypermarketu Tesco. Táto informácia nás akoby definitívne vrátila naspäť do súčasnosti. Ako sme skonštatovali, doba sa chvalabohu zmenila...

Slovo na záver

Pokiaľ by vás zaujímala tragická história ťažby uránu v oblasti Jáchymova, odporúčam vynikajúcu faktografickú knihu Uranový gulag od Zdeňka F. Šedivého (Vydavateľstvo, Moba, Brno 2005). V roku 2011 vydal rakúsky spisovateľ Josef Haslinger román Jáchymov (S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main 2011), v ktorom sa venuje osudu československých hokejistov, majstrov sveta z roku 1947, nespravodlivo odsúdených, väznených a deportovaných na práce v uránových baniach. Ich osudy sleduje prostredníctvom spomienok dcéry slávneho brankára československej hokejovej reprezentácie Bohumila Modrého. Jediným Slovákom vo vtedajšom reprezentačnom mužstve bol Košičan Ladislav Troják, ktorý zahynul pri leteckej katastrofe v novembri 1948 a bol tým ušetrený od utrpenia, ktoré uštedril komunistický režim vtedajším Trojákovým spoluhráčom. ■

Jáchymov ist eine Stadt in Tschechien, die alte Bergstadt ist das älteste Radiumsol-Heilbad der Welt. Nach dem Zweiten Weltkrieg errichtete der sowjetische Geheimdienst in Jáchymov und seiner Umgebung einen „tschechoslowakischen Gulag“. Zweck war der Uranabbau für das sowjetische Atombombenprojekt und die entstehende sowjetische Atomindustrie durch Zwangsarbeiter – deutsche Kriegsgefangene und nicht-vertriebene Einwohner, nach 1948 politische Häftlinge der damaligen Tschechoslowakei und zwangsverpflichtete Zivilarbeiter. Insgesamt durchliefen die Lager rund 100.000 politische Häftlinge und über 250.000 Zwangsverpflichtete. Vermutlich hat etwa die Hälfte von ihnen die Bergarbeit nicht überlebt. 1964 wurde der Uranabbau eingestellt.

Heute befindet sich hier der Lehrpfad „Jáchymovské peklo“ („Jáchymovs Hölle“), der an mehreren Stationen über die traurige Geschichte dieser Region informiert.

(Vgl. Wikipedia)

Posledné zbohom...

Eva Lipko-Szolmolanyi (1926 – 2014)

Keď som 9. októbra podvečer prišla do kancelárie, kde sa práve umelci pripravovali na koncertné vystúpenie, umelecký šéf Opery v Banskej Bystrici Šimon Svitok sa ma hneď opýtal: „A príde aj pani Lipko?“ Moja odpoveď ho zarmútila. Rovnako ako aj všetkých nás, keď sme sa koncom septembra dozvedeli smutnú správu: pani Eva Lipko-Szolmolanyi, dlhoročná členka nášho spolku, nás navždy opustila v sobotu 27. septembra. Jej odchod prišiel náhle, veď ešte pred pár dňami sme sa videli a dohovárali, na ktoré programy v spolku sa chystá. Pamätám si, ako som pred tromi rokmi robila s ňou rozhovor do Pohľadov – na to šibalstvo v jej očiach, keď mi rozprávala svoje zážitky z mladosti alebo o tom, ako miluje čulý ruch v letiskovej hale. Ak neprišla náhodou na nejaký náš program, mohli sme si byť istí, že je u Holanďanov, Španielov, Rusov alebo Rómov. Vždy sa cítila dobre tam, kde sa niečo dialo, kde mala okolo seba ľudí. Tá veselá iskrička malého dieťaťa bola v jej očiach stále a my môžeme len závidieť, že sa dokázala tešiť a užívať si život až do posledných chvíľ.

Na pani Lipko si zaspomínala aj naša kultúrna referentka Edith Veith: „Eva odišla rýchlo a nečakane... Bola takmer na každom našom programe, ale ten posledný plánovaný už nestihla. Vždy sedela v predných radoch, bolo jej potešením byť s nami, ale aj nám byť s ňou. Kultúra, to bol jej život, preto som s ňou rada debatovala pri jej tradičnom pohárikú dobrého vína v ruke. Pri každej príležitosti rozdávala úsmev a dobrú náladu plným priehrstím. Precestovala

takmer celý svet a ani úctyhodné roky ju nevedeli odradiť od ďalších ciest. Svoje dojmy nám vždy s nadšením komentovala... Bude nám všetkým chýbať!“

A pridala sa aj Marian Červený, farár z Čunova, ktorého naši pútnici poznajú ako celebranta slovenskej omše v Mariazelli. Pani Lipko poznal omnoho dlhšie než my: „Eva Lipko-Szolmolanyi bola aj napriek vysokému veku stále vitálna, prejavovala záujem o dianie vo svete a takmer do poslednej chvíle života aj spoznávala mnohé krajiny sveta. A nielen to. S otvorenými očami a citlivosťou vnímala udalosti a ľudí, s ktorými sa stretávala. Vyznačovala sa veľkou duchovnou pokorou a úctou k ľuďom rozličných kultúr a názorov. Nezostávala ľahostajná k utrpeniu a sociálnym problémom ľudí a podľa daných možností podávala pomocnú ruku. Veľmi aktívne sa zúčastňovala na slovenských podujatiach vo Viedni a zároveň pravidelne prichádzala aj do Bratislavy na stretnutia mojich priateľov z Viedne. Plánovala zúčastniť sa na tradičnej slovenskej púti, ktorá sa koná vždy tretiu septembrovú sobotu v Mariazelli, no v poslednej chvíli zo zdravotných dôvodov účasť odriekla. A neprišla ani na stretnutie do Bratislavy-Čunova, ktoré bolo pripravené na 30. septembra. Krátko predtým, 27. septembra, zomrela. 30. septembra však mnohí priatelia z Viedne prišli s jej dcérou Leilou do Čunova, kde sme spoločne pri slávení zádušnej svätej omše prosili za spásu jej duše. Jej úprimná pokora pred hodnotami života, optimizmus a vytváranie živého prepojenia medzi ľuďmi zostávajú vzácnym duchovným dedičstvom pre nás všetkých.“

Ingrid Žalveva

Hana Schichtar (1950 – 2014)

Hanka Schichtar si užívala kultúru u nás aj mimo nás plným dúškom, vždy upravená, elegantná, usmiata, plná elánu. Ani z Badenu jej nebolo ďaleko do Viedne, keď išlo o dobrý program a spoločnosť. Rada navštevovala i náš tanečný kurz, kde viedla prím a starala sa o dobrú náladu a pohodu. Veľmi rada cestovala a ľahšie jej bolo vymenovať krajiny, kde ešte nebola, než tie navštívené. Bola vždy priama, pravdivrávna, veľmi sčítaná, vedela poslúžiť dobrou a múdrou radou nielen nám starším, ale aj mladým, ktorých si vždy veľmi vážila. Je mi ľúto, že sa už nestretne, možno – snáď... ešte...

Edith Veith

Rudolf Gabriš (1925 – 2014)

Rudolf Gabriš pochádzal zo zámožnej prešporskej rodiny, narodil sa v Košiciach, študoval ekonómiu a obchod. Po druhej svetovej vojne odišiel a pokračoval ďalej v štúdiu v Anglicku. Neskôr emigroval do Argentíny, kde sa medzi Slováckmi angažoval. Napokon prišiel naspäť do Európy a zostal v Rakúsku. Bol aktívnym členom Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku a angažoval sa aj v jeho výbere. Ovládal sedem rečí a hoci počas svojej životnej púte prijal niekoľko občianstiev, predsa – najmä v posledných rokoch života – si čoraz viac uvedomoval, že jeho domovinou zostalo Slovensko a jeho krajanmi Slováci. Pre mnohých z nás

ostane Rudolf Gabriš v pamäti ako darca Pribinovej pamätnej tabule v Traismaueri v Dolnom Rakúsku. V máji 1990 usporiadal RSKS na jeho podnet „Pribinove slávnosti“ v Traismaueri. Na tomto mieste bol knieža Pribina v roku 833 pokrstený. Odhalenie pamätnej tabule, pripomínajúcej túto historickú udalosť, ako aj bohatý kultúrny program, ktorý bol súčasťou tohto významného podujatia, sledovalo zhruba tisíc prítomných. Na slávnosti sa zúčastnili čestní hostia z Rakúska aj zo Slovenska: guvernér Dolného Rakúska Siegfried Ludwig, salzburský emeritný arcibiskup Berger, nitriansky kardinál Ján Chryzostom Korec a prímás Slovenska arcibiskup Ján Sokol. Na slávnosť prišla aj vtedajšia veľvyslankyňa Česko-Slovenska v Rakúsku Magda Vášáryová.

Angažovanosť Rudolfa Gabriša by mohla slúžiť ako príklad aj mladším generáciám a na jeho osobnosť si budeme ešte dlho spomínať.

Vlado Mlynár

Zuzana Lettner

KREATIVER MALKURS UND VERNISSAGE IM MALERISCHEN BAD GASTEIN

Der Österreichisch-Slowakische Kulturverein in Kooperation mit dem traditionsreichen Hotel Helenenburg im Salzburger Bad Gastein organisiert einen kreativen Malkurs „Bad Gastein im Bild“ – ein Malkurs in slowakischer Sprache für kunstinteressierte und kreative nicht-professionelle Maler. Im Juli 2015 findet dieses künstlerische Treffen bereits zum vierten Mal statt.

Das zentrale Thema dieses Kreativkurses ist Zeichnen und Malen und besonders die Landschaftsmalerei im historischen und malerischen Bad Gastein. Ziele der interkulturellen Austauschmöglichkeit sind, das Interesse an Kunst zu unterstützen, eigene Kreativität, slowakische Sprache, Kultur und Kunst zu fördern sowie die wunderschöne Alpen-Natur um Bad Gastein näher kennenzulernen. Slowakische professionelle Künstler werden als Lektoren eingeladen und TeilnehmerInnen sind SlowakInnen, die in Österreich oder der Slowakei leben.

Am Ende der kreativen Woche gibt es stets eine öffentliche Vernissage im Hotel Helenenburg in Bad Gastein, bei der die Werke des Malkurses und ausgewählte Werke der LektorInnen ausgestellt werden.

Ohne Unterstützung durch den Österreichisch-Slowakischen Kulturverein und das Hotel Helenenburg wäre diese kulturelle Initiative nicht möglich. Ein großes Dankeschön geht an folgende slowakische KünstlerInnen, die als Lektoren bei dieser kreativen Woche die Kunstinteressierten in der Welt der Magie von Farben und Kreativität tatkräftig unterstützt haben:

PaedDr. Katarína Lucinkiewiczová, PhD.
und Mgr. Pawła Œoltisová, Juni 2012
Mária Rutt und Fero Paluška, Juni 2013
Mgr. Vlado Báthory, Juli 2014

Der nächste Malkurs im Hotel Helenenburg (www.helenenburg.at), in dem schon Kaiserin Sisi und viele andere Persönlichkeiten zu Gast waren, im wunderschönen Bad Gastein findet von 11. bis 18. Juli 2015 statt. Alle Interessierten können sich wenden an den Österreichisch-Slowakischen Kulturverein: info@slovaci.at / www.slovaci.at.

Der Kalender wurde am 13. Dezember 2014 in den Räumlichkeiten des Vereins präsentiert und ist noch im Büro erhältlich.

KREATÍVNY VÝTVARNÝ TÝŽDEŇ A VERNISÁŽ V ALPSKOM PROSTREDÍ BAD GASTEINU

Rakúsko-slovenský kultúrny spolok v spolupráci s hotelom Helenenburg organizuje v malebnom a historickom mestečku Bad Gastein v Spolkovej krajine Salzburg kreatívne výtvarné kurzy „Bad Gastein v obraze“. Kurzy sú určené pre začiatočníkov aj pokročilých, vedú ich profesionálni výtvarníci v slovenskom jazyku. V júli 2015 sa uskutoční toto stretnutie záujemcov o výtvarné umenie už štvrtýkrát.

Kreslenie a maľovanie sú vhodné prostriedky, ako otvoriť dvere tvorivým schopnostiam. Práve uvoľnenie vlastnej tvorivosti je ústrednou témou tohto plenéra. Kreatívny pobyt ponúka priestor aj na rozvíjanie výtvarných zručností a ich uplatnenie vo vlastnej tvorbe. Cieľom pobytu je podporiť záujem o umenie a kultúru, ako aj spoznať krásnu alpskú prírodu a Bad Gastein a výtvarne ich zachytiť. Lektormi sú slovenskí profesionálni výtvarníci a účastníkmi Slováci z Rakúska a Slovenska.

Na záver kreatívneho týždňa sú počas verejnej vernisáže v hoteli Helenenburg vystavené diela, ktoré počas kurzu vznikli, ako aj výber z tvorby lektorov.

Bez podpory Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku a hotela Helenenburg (www.helenenburg.at) by nebolo možné túto kultúrnu iniciatívu uskutočniť. Srdečná vďaka patrí aj uvedeným slovenským umelcom a výtvarníkom, ktorí ako lektori počas kreatívneho týždňa podporovali účastníkov kurzu pri výlete do sveta a mágie farieb a kreativity.

PaedDr. Katarína Lucinkiewiczová, PhD.
a Mgr. Pawła Œoltisová, jún 2012
Mária Rutt a Fero Paluška, jún 2013
Mgr. Vlado Báthory, júl 2014

Ďalší výtvarný kurz sa uskutoční v termíne od 11. do 18. júla 2015 v čarovnom Bad Gasteine v hoteli Helenenburg, ktorý sa pýši nielen nádherným okolím, ale aj bohatou históriou – veď jeho pohostinnosť neodmietla ani cisárovná Sisi a veľa ďalších osobností. Bližšie informácie mailom na info@slovaci.at alebo v Rakúsko-slovenskom kultúrnom spolku www.slovaci.at.

Kalendár sme predstavili 13. decembra 2014 v priestoroch RSKS, záujemcovia si ho môžu v Spolku ešte vyzdvihnúť.

Hanka Kušnierová: Metamorfózy / Metamorphosen. 2014, akryl na plátne / Akryl auf Leinwand, 40 x 30cm

Tatiana Satarová: Živel / Element. 2013, olej na plátne / Öl auf Leinwand, 70 x 50cm

Mária Rutt: Život / Das Leben. 2012, akryl na plátne / Akryl auf Leinwand, 60 x 40cm

www.jutex.at, www.jutex.sk

MILÍ ČLENOVIA A PRIATELIA RAKÚSKO-SLOVENSKEHO KULTÚRNEHO SPOLKU!

Ďakujeme za vašu priazeň a dovoľujeme si vám pripomenúť, že aj vďaka vašej podpore môže časopis vychádzať.

Či už formou členského alebo dobrovoľného príspevku podporte naše aktivity, aby ste aj v budúcnosti našli časopis Pohľady vo svojej schránke.

ĎAKUJEME!

- Riadny člen: 1 rok / € 23,-
2 roky / € 42,-
- Študent: 1 rok / € 7,-
2 roky / € 12,-
- Podporujúci člen: 1 rok / € 50,-

Názov konta: Österr.-Slowakischer Kulturverein
IBAN: AT56600000092040212
BIC: OPSKATWW
Bawag P.S.K.

www.slovaci.at

Zmena programu vyhradená!
Programmänderungen vorbehalten!

IMPRESSUM

Pohľady, redakcia:
adresa, telefón a fax ako pri vydavateľovi.
Vydavateľ: Rakúsko-slovenský kultúrny spolok - Österreichisch-Slowakischer Kulturverein
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,
Tel.: 00431/596 13 15, Fax: 00431/595 57 99
Šéfredaktorka: Ingrid Žalnéva
Redakčná rada: Ingrid Konrad, Zuzana Lettner, Vlado Mlynár, Jozef Macura, Martina Víglašská
Jana Gregor-Rogler
Lektorka: Marta Bábiková
Grafická úprava: Gabriel Štrba
Články podpísané menom alebo skratkou autora nemusia vyjadrovať mienku redakcie.
Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť a upravovať.
Tlač: Tlačiareň Dóša, s.r.o. Bratislava

Tento časopis vychádza vďaka finančnej podpore Úradu rakúskeho spolkového kancelára.
Die Herausgabe dieser Zeitschrift wird aus Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes der Österreichischen Republik gefördert.

ĎAKUJEME PARTNEROM DANUBE CHALLENGE TENNIS CUP 2014

CHCETE SA NAUČIŤ HRAŤ TENIS ALEBO SA ZDOKONALIŤ?

Ponúkame služby tenisového trénera a sparringpartnera pre začiatočníkov a mierne pokročilých.
Flexibilný čas, všetko podľa dohody a potreby.
Viedeň, Slávka: 0676 717 11 77, E-mail slavkav@hotmail.com

REDAKČNÁ UZÁVIERKA ČÍSLA 1/2015 JE 15. FEBRUÁRA 2015

Sekretariát RSKS

Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
Úradné hodiny: utorok: 09.00 – 10.30
štvrtok: 18.00 – 19.30
T 0043(0)1/596 13 15
rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at
www.slovaci.at

Rímskokatolícke bohoslužby v slovenskom jazyku

Každú nedeľu a vo sviatok o 18.00 hod.
Pfarre an der Muttergotteskirche,
Jacquingasse 53, 1030 Wien

Bei Nichtzustellung bitte zurück an ÖSKV,
A-1060 Wien, Otto Bauer Gasse 23/11.

**Österreichische Post AG,
Info. Mail Entgelt barbezahlt**

INZERCIA/ ANZEIGEN

pre členov a dobrovoľných prispievateľov zdarma/ für die Vereinsmitglieder und Förderer kostenlos. Ceny/ Preise:
do 50 slov bez obrázku/ bis 50 Wörter ohne Bild € 5,-
do 50 slov s obrázkom/ bis 50 Wörter mit Bild € 7,-
S obrázkom alebo bez obrázku/ mit oder ohne Bild
• 1/8 A4 € 10,-
• 1/4 A4 strany € 15,-
• 1/2 A4 strany € 20,-
• A4 strana € 40,-